

2024

דוח סקר עישון בקרב בני נוער וצעירים בחברה החרדית

בעבור המחלקה לחינוך וקידום בריאות,
חטיבת בריאות הציבור, משרד הבריאות

דוח סקר עישון

בקרב בני נוער וצעירים בחברה החרדית

בעבור המחלקה לחינוך וקידום בריאות
חטיבת בריאות הציבור
משרד הבריאות

חוקרים:

דב גולדברג

יהודית מילצקי

עריכה לשונית: חנה פורטגנג

המכון החרדי למחקרי מדיניות

כתובת: כנפי נשרים 35, ירושלים, 9546448 **טלפון:** 077-7784400

אימייל: machon@machon.org.il

	תוכן העניינים
3	תקציר מנהלים
5	מבוא
5	מתודולוגיה
5	האתגר שבאיסוף נתונים על בני נוער בחברה החרדית
6	שאלון הסקר
6	טיוב הנתונים ועיבודם
6	אוכלוסיית המחקר
7	שיטת הדגימה ומאפייני המדגם
9	הממצאים
9	פרק א – ישיבות תיכוניות חרדיות ותיכונים לנוער חרדי נושר
9	ההתנסות בעישון, מוצרי העישון ותדירות העישון
10	גיל ההתנסות הראשונה בעישון
11	מוצרי העישון
14	תדירות העישון
16	קניית מוצר העישון
16	עמדות כלפי מסוכנות של עישון ושל עישון כפוי
18	הפסקת עישון והכרת המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון
20	שיח מניעתי
20	חשיפה לעישון כפוי
22	סיכום
24	פרק ב – ישיבות גדולות חרדיות
24	ההתנסות בעישון, מוצרי העישון ותדירות העישון
25	גיל ההתנסות הראשונה בעישון
25	מוצרי העישון
29	תדירות העישון
30	קניית מוצרי העישון
31	עמדות כלפי מסוכנות של עישון ושל עישון כפוי
33	הפסקת עישון והכרת המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון
35	שיח מניעתי
35	החשיפה לעישון
39	סיכום
41	רשימת גרפים וטבלאות
44	מקורות

תקציר מנהלים

דוח זה מסכם ממצאי סקר שבחן באמצעות מדגם נוחות את השימוש במוצרי עישון, את החשיפה להם ואת העמדות כלפי כלל מוצרי העישון בקרב בני נוער בחברה החרדית. אוכלוסיית המחקר הייתה בני נוער (12–18) הלומדים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (תיכונים ייעודיים לנערים חרדים על רצף הסיכון שנשרו מישיבות קטנות או לא התקבלו אליהן לאחר לימודים בתלמוד תורה), מרביתם במסגרת ללא פנימייה, וכן בקרב צעירים (17–24) הלומדים בישיבות גדולות רגילות במסגרת פנימייתית מכלל הזרמים העיקריים המרכיבים את החברה החרדית. הסקר נערך ביוזמת המחלקה לחינוך וקידום בריאות בחטיבת בריאות הציבור במשרד הבריאות, העמלה לאסוף מידע על היקף תופעת העישון ועל מאפייניה בקרב בני נוער וצעירים בחברה החרדית כדי לקדם את מניעת העישון ואת השמירה על אורח חיים בריא. הנתונים נאספו בדצמבר 2023 ובינואר 2024.

מוסדות החינוך החרדיים מסרבים לשתף פעולה עם סקרי איסוף הנתונים של משרד הבריאות, ולכן הם אינם נכללים בסקרי HBSC (Health Behaviors in School-Aged Children), הסוקרים את תופעת העישון בקרב בני נוער בחינוך הממלכתי, בחינוך הממלכתי-ערבי ובחינוך הממלכתי-דתי. לפיכך יש מחסור בנתונים אמפיריים על שכיחות העישון ועל הגורמים לעישון הקשורים באוכלוסייה החרדית הצעירה. מטרת הסקר היא לאסוף מידע על היקף תופעת העישון ועל מאפייניה באוכלוסייה זו ולספק נתונים שיאפשרו לפתח התערבויות רגישות תרבותית למניעת עישון ולהפסקתו המותאמות לצרכים של בני נוער וצעירים חרדים ולתרום לשיח על מניעת עישון באוכלוסייה החרדית.

על אף הניסיונות לסקור גם בני נוער בחברה החרדית הלומדים בישיבות קטנות שאינן תיכוניות, נתקל צוות המחקר בחסמים רבים. כמו כן למרות המאמצים שהושקעו בניסיון לסקור גם את אוכלוסיית הבנות החרדיות בגילים הרלוונטיים, נתקל צוות המחקר בסירובם של מקבלי ההחלטות בקהילות למיניהן. בשל כך אוכלוסיות אלה לא נכללו בסקר.

הממצאים מהפרק העוסק בבני נוער הלומדים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר מצביעים על חשיפה גבוהה לעישון ועל שיעור ניכר של מעשנים בשני סוגי המסגרות, ובפרט במסגרות לנוער חרדי נושר. ממצאים אלה מדגישים את הצורך בפעילות מניעה והתערבות להפסקת עישון בקרב אוכלוסייה זו. הממצאים בקבוצת הצעירים הלומדים בישיבות הגדולות מעלים גם הם תמונה מדאיגה, ולפיה כמחצית מהתלמידים מעשנים בדרך כלל. ממצאים אלה מבהירים את הצורך בהתערבות מותאמת לאוכלוסייה זו.

הממצאים המרכזיים

בני נוער (12–18) הלומדים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר:

- מרבית התלמידים התנסו בעישון: 54% מהתלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ו-80% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר.
- שיעור המעשנים בדרך כלל בישיבות תיכוניות חרדיות היה 23% (12% מדי פעם ו-11% באופן קבוע), ובתיכונים לנוער חרדי נושר 53% (16% מדי פעם ו-37% באופן קבוע).
- ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון היה 12.43 שנים וסטיית התקן 2.24.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר צרכו 10% מהתלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות מוצר עישון אחד, ו-12% צרכו שני מוצרים ויותר. בתיכונים לנוער נושר צרכו 17% מהתלמידים מוצר עישון אחד, ו-33% צרכו שני מוצרים ויותר.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר עישנו סיגריות רגילות 14% מהתלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ו-44% מהתלמידים בתיכונים לנוער נושר.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר עישנו וייפ, סיגריה אלקטרונית, 13% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות ו-30% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר קנו בעצמם 55% מהתלמידים המעשנים שגילם פחות מ-18 את מוצר העישון העיקרי שצרכו.
- 57% מהתלמידים דיווחו שמעשנים בסביבתם ובנוכחותם בכל יום או כמעט בכל יום.
- 94% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות ו-85% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר סבורים שעישון וייפ, סיגריה אלקטרונית, מסוכן לבריאות.
- 50% מהמעשנים בישיבות התיכוניות החרדיות ו-31% בתיכונים לנוער חרדי נושר מעוניינים להפסיק לעשן.

צעירים (17–24) הלומדים בישיבות גדולות במסגרת פנימייתית:

- 77% מהצעירים הלומדים בישיבות הגדולות התנסו בעישון.
- 56% מהצעירים הלומדים בישיבות הגדולות מעשנים בדרך כלל (24% מדי פעם ו-32% באופן קבוע).
- ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון של צעירים הלומדים בישיבות גדולות הוא 14.96 שנים וסטיית התקן 2.47.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר צרכו 19% מהצעירים בישיבות הגדולות חרדיות מוצר עישון אחד, ו-35% צרכו שני מוצרים ויותר.
- בשלושים הימים שקדמו לסקר עישנו 40% מהצעירים בישיבות הגדולות סיגריות רגילות, ו-39% עישנו וייפ, סיגריה אלקטרונית.
- 84% מהצעירים הלומדים בישיבות הגדולות מדווחים שמעשנים בסביבתם בכל יום או כמעט בכל יום.
- 78% מהצעירים הלומדים בישיבות הגדולות סבורים שעישון וייפ מסוכן לבריאות.
- 55% מהצעירים המעשנים בישיבות הגדולות מעוניינים להפסיק לעשן.

מבוא

עישון סיגריות נמצא קשור בסיכון גבוה לתחלואה ולמוות (Lariscy, 2019). בין השאר נמצא קשר בין העישון לתחלואה במגוון סוגי סרטן, במחלות לב וכלי דם, במחלות מערכת הנשימה ובבעיות פוריות (CDC, 2021). בעשורים האחרונים נערכו בישראל כמה סקרים שבחנו את שכיחות העישון בקרב תלמידים במערכת החינוך בסקרי HBSC (Health Behaviors in School-Aged Children), אך סקרים אלה לא נערכו במערכת החינוך החרדית בשל סירובם של מוסדות החינוך החרדיים לשתף פעולה עימם.

בחברה החרדית מאפייני העישון והחשיפה אליו שונים מבמגזר הכללי, ולכן נדרש סקר ייעודי בעניין בקרב בני נוער וצעירים בחברה החרדית. לפיכך יזמה המחלקה לחינוך וקידום בריאות בחטיבת בריאות הציבור סקר שיבחן שימוש בכלל מוצרי עישון, חשיפה אליהם ועמדות של בני נוער וצעירים בחברה החרדית כלפיהם, בפרט משום שמוצרי טבק ועישון חדשים נכנסו לשוק, ובני נוער וצעירים חשופים למוצרים אלו.

מתודולוגיה

האתגר שבאיסוף נתונים על בני נוער בחברה החרדית

צוות המחקר נתקל בקושי ממשי ובסירוב לשתף פעולה ולאשר העברת שאלונים לבני נוער במרבית המסגרות בחברה החרדית: ישיבות קטנות שאינן תיכוניות¹ וסמינרים לבנות חרדיות. בשל כך לא נערך הסקר בישיבות קטנות שאינן תיכוניות, ובסקר זה לא נאספו כלל נתונים על תופעת העישון בקרב בנות חרדיות.

את הקושי ליצור שיתוף פעולה עם סמינרים לבנות חרדיות קשרו אנשי מפתח מהקהילה שאיתם התייעץ צוות המחקר בשתי סיבות עיקריות. סיבה אחת היא החשש של מנהלי המוסדות שסקר בנושא זה יהיה מעין מתן לגיטימציה לעישון. הסיבה השנייה היא התפיסה ששיעור העישון בקרב נשים בחברה החרדית מזערי, ולכן אין בעיניהם סיבה מוצדקת לסקר מקיף בנושא זה, הרגיש לתפיסתם.

הסיבה לקושי ליצור שיתוף פעולה עם הישיבות הקטנות שאינן תיכוניות היא הסירוב של מנהלי המוסדות להתיר כניסת גורמים חיצוניים לישיבה והחשש שסקר בנושא זה יהיה מעין מתן לגיטימציה לעישון, האסור על פי כללי המוסד. לאחר כמה ניסיונות כושלים לאפשר גישה לישיבות הקטנות וסבב התייעצויות עם הצוות המקצועי במחלקה לחינוך וקידום בריאות ועם אנשי מפתח בקהילה, הוחלט לוותר על סיקור בקרב נערים חרדים הלומדים במסגרות אלו.

כדי שיהיה בסקר בכל זאת ייצוג כלשהו של קבוצות בני הנוער החרדים הוחלט לסקור בישיבות תיכוניות חרדיות, שלומדת בהן אוכלוסייה חרדית מודרנית ויש בהן נכונות לשתף פעולה, ובתיכונים חרדיים לנוער נושר, תיכונים ייעודיים לנערים חרדים על רצף הסיכון שנשרו מישיבות

¹ ישיבה קטנה היא מסגרת לימודית המוגדרת בחוק "מוסד חינוך תרבותי ייחודי". בהגדרה זו נכללות המסגרות העל-יסודיות לבנים בגילי תיכון אשר יש בהן סדרי לימוד במקצועות קודש בלבד. מוסדות אלה נמצאים בבעלות עמותות או בבעלות פרטיות ואינם נכללים בחוק הפיקוח במשרד החינוך. גיל הכניסה לישיבה הקטנה הוא 14–15 (המקבילות לכיתות ט'–י"א), ונלמדים בה כשלוש שנים לימודי קודש בלבד, שלא כבישיבה התיכונית, שבה נלמדים גם לימודים לבגרות.

קטנות או לא התקבלו אליהן לאחר לימודים בתלמוד תורה,² שגם בהם הייתה מוכנות להעביר את השאלון. במסגרות שלומדים בהן צעירים בחברה החרדית, ישיבות גדולות, היה איסוף הנתונים פשוט יותר, כפי שמפורט בהמשך.

שאלון הסקר

שאלון הסקר חובר בעבודה משותפת של חוקרי המכון החרדי למחקרי מדיניות, צוות המחלקה לחינוך וקידום בריאות במשרד הבריאות ומומחים בתחום הגמילה מעישון ומניעת עישון. שאלון הסקר הותאם למאפייניה הייחודיים של החברה החרדית אגב התייעצות עם אנשי מפתח בקהילה לשמירה על רגישויות תרבותיות כדי לקבל מענה מיטבי. השאלון חולק פיזית על גבי נייר לתלמידים שהסכימו להשתתף בסקר, וכלל 34 שאלות: חמש שאלות סוציודמוגרפיות, שש שאלות הנוגעות לעמדות כלפי מסוכנות השימוש במוצרי עישון ועישון כפוי (פסיבי), שתי שאלות על שיח אודות סכנות העישון ונזקיו על ידי בן משפחה והצוות החינוכי, ארבע שאלות על חשיפה לעישון ועל עישון כפוי, 11 שאלות על התנסות בעישון ועל הרגלי עישון, שתי שאלות על חשיפה לפרסום מוצרי עישון וארבע שאלות על הפסקת עישון. המשתתפים בישיבות התיכוניות ובתיכונים לנוער חרדי נושר קיבלו נוסף על השאלון גם טופס הסכמה מדעת, שנשלח להורים קודם מילוי הסקר, והורים שלא רצו שבנם ישתתף בסקר התבקשו להחזיר את הטופס חתום להנהלת המוסד. את השאלונים חילק במוסדות בדצמבר 2023 ובינואר 2024 איש שטח חרדי מומחה בתחום החינוך ובעל היכרות מעמיקה עם המוסדות למיניהם, והוא שגם אסף את השאלונים לאחר שמולאו.

טיוב הנתונים ועיבודם

בתהליך טיוב הנתונים ועיבודם נופו מן הסקר משתתפים שלא השיבו על שאלת הסקר המרכזית ("האם התנסית אי פעם בעישון?"). גם נתונים של תלמידים שהשיבו על השאלון שלא על פי ההתוויה, תשובותיהם הוסרו מהקובץ. לדוגמה, הוסרו נתוניו של משיב שענה שאינו מעשן אך השיב על שאלות שיועדו רק לתלמידים שמעשנים בקביעות או מדי פעם. כמו כן השאלות שעסקו בחשיפה לפרסום מוצרי עישון אינן מוצגות בדוח, כיוון שמניתוח תשובות הנסקרים על השאלה הפתוחה נראה שהשאלה לא הובנה כראוי, והיו תלמידים שסברו שהשאלה מכוונת לפרסום נגד עישון.

אוכלוסיית המחקר

אוכלוסיית המחקר כוללת שתי קבוצות: (1) בני נוער בני 12–18 הלומדים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר, תיכונים ייעודיים לנערים חרדים על רצף הסיכון שנשרו מישיבות קטנות או לא התקבלו אליהם לאחר לימודים בתלמוד תורה; (2) צעירים בני 17–24 הלומדים בישיבות גדולות. מאפייניהם השונים של החברים בשתי הקבוצות במסגרת הדגימה מצריכים ניתוח והתבוננות נפרדים, ולכן חולק מסמך זה לשני פרקים.

² על מאפייני הישיבות התיכוניות והמסגרות החלופיות לנוער חרדי נושר ועל הניסיון להעריך את מספר התלמידים הלומדים בהן ראו מלחי, 2020.

1. בני נוער בישיבות תיכוניות ובתיכונים לנוער נושר

דגימת משתתפי המחקר התבססה על דגימת נוחות שנערכה בתשעה מוסדות חינוך שבחר איש שטח החרדי מומחה בתחום החינוך ובעל היכרות מעמיקה עם המוסדות למיניהם, והוא גם שחילק את השאלונים המוסדות ואסף מהם את השאלונים המלאים. במוסדות היו שש ישיבות תיכוניות חרדיות, שארבע מהן מסגרות אזוריות לא-פנימייתיות ושתיים על-אזוריות פנימייתיות, וכן שלושה תיכונים לנוער חרדי נושר, שמהם מוסד אחד פנימייתי על-אזורי ושתי מסגרות אזוריות לא-פנימייתיות. בכמה ממוסדות אלה יש גם כיתות לגיל חטיבת הביניים.³

לאחר טיוב הנתונים כלל המדגם 354 תלמידים: 239 (68%) מהם תלמידי ישיבות תיכוניות חרדיות, 115 (32%) תלמידי תיכונים לנוער חרדי נושר. 169 (48%) משיבים משתייכים לזרם הספרדי, 40 (11%) לזרם הליטאי, 29 (8%) לזרם החסידי, 26 (7%) לחסידות ברסלב, 9 (3%) לחסידות חב"ד, 49 (14%) מהמשיבים סימנו אחר, ו-32 (9%) משתתפים לא ענו על השאלה. הגיל הממוצע של התלמידים היה 15.6 שנים וסטיית התקן 1.32 בטווח של 12–18.

בקבוצת הגיל של 12–14 היו 76 (21%) משתתפים, בקבוצת הגיל של 15–16 היו 164 (46%) משתתפים, בקבוצת הגיל של 17–18 היו 78 (22%) משתתפים, ו-36 (10%) משתתפים לא כתבו מה גילם. מבחינה סוציאקונומית, 13 (4%) משתתפים הגדירו את המצב הכלכלי של משפחתם נמוך, 119 (34%) הגדירו אותו בינוני, 77 (22%) הגדירו אותו גבוה, 101 (29%) משתתפים השיבו שאינם יודעים, ו-44 (12%) משתתפים לא ענו על השאלה.

ניתוח הנתונים בקבוצה זו נעשה על פי שני משתנים עיקריים: מוסד הלימודים (ישיבה תיכונית חרדית או תיכון לנוער חרדי נושר) וקבוצת הגיל. כמו כן נותחו חלק מהנתונים בהשוואה בין מעשנים ללא-מעשנים. הנתונים מוצגים בטבלת שכיחויות או בגרפים. אם מספר התלמידים בתא היה קטן מחמישה, סומן התא בטבלה בסוגריים. כשתאים רבים כללו פחות מחמישה תלמידים נערכה השוואה רק על פי אחד מהמשתנים, וכן בהתאם לשאלה ולרלוונטיות הניתוח.

2. צעירים הלומדים בישיבות גדולות

דגימת משתתפי המחקר התבססה על דגימת נוחות שנערכה ב-13 ישיבות גדולות⁴ שבחר איש שטח החרדי מומחה בתחום החינוך ובעל היכרות מעמיקה עם המוסדות למיניהם, והוא גם שחילק את השאלונים במוסדות ואסף מהם את השאלונים המלאים. מ-13 המוסדות שניים משתייכים לזרם החסידי, חמישה לזרם הליטאי, ארבעה לזרם הספרדי, אחד לחסידות חב"ד ואחד לחסידות ברסלב. כל המוסדות על-אזוריים ופנימייתיים.

לאחר טיוב הנתונים כלל המדגם 604 צעירים הלומדים בישיבות גדולות: 286 (47%) משתייכים לזרם הליטאי, 214 (35%) לזרם הספרדי (כמה מהצעירים המשתייכים לזרם הספרדי לומדים בישיבות גדולות של הזרם הליטאי), 79 (13%) לזרם החסידי, 17 (3%) הגדירו עצמם אחר, ו-8 (1%) משתתפים לא השיבו על השאלה. הגיל הממוצע של משתתפי הסקר היה 19.54 שנים וסטיית התקן

³ להרחבה על ישיבות תיכוניות חרדיות ועל ההבדלים בין המסגרות לבנים חרדים בכיתות ט'–י"א ראו גונן ואחרים, 2018; מלחי, 2020.

⁴ ישיבות גדולות הן מסגרות פנימייתיות על-אזוריות לבנים המשמשות מסגרת המשך לישיבות הקטנות ומיועדות לבני 17 ומעלה עד נישואיהם. בישיבה הגדולה עוסקים בלימודי קודש בלבד.

1.36 בטווח של 17–24. מבחינה סוציאו-קונומית, 45 (7%) מהצעירים הגדירו את המצב הכלכלי של משפחתם נמוך, 239 (40%) הגדירו אותו בינוני, 143 (24%) הגדירו אותו גבוה, 155 (26%) השיבו שאינם יודעים, ו-22 (4%) לא השיבו על השאלה.

ניתוח הנתונים נעשה על פי סוג המוסד וקבוצות הגיל במדגם של הישיבות התיכוניות החרדיות והתיכונים לנוער חרדי נושר, ועל פי משתנה הזרם בישיבות הגדולות. בכל הגרפים נקבע משתנה הזרם על פי ההגדרה העצמית של המשיב, למעט גרף 25 ו-26, העוסקים בשאלות הנוגעות למוסד הלימודים, ובהם נקבע הזרם על פי הזרם שאליו משתייך המוסד. בפועל יש התאמה גבוהה בין הזרם על פי הגדרה עצמית ובין הזרם שאליו משתייך המוסד. 266 (99%) מהצעירים הליטאים בסקר לומדים במוסד ליטאי, 68 (92%) מהצעירים החסידיים לומדים במוסד חסידי, 135 (72%) מהצעירים הספרדים לומדים במוסד ספרדי, ויתר התלמידים החסידיים והספרדים לומדים באחד המוסדות הליטאיים. כמו כן חלק מהנתונים נותחו בהשוואה בין מעשנים ללא-מעשנים, והממצאים מוצגים בגרפים המציגים את שכיחות המשתנים בכל אחת מהקבוצות. בחלק מהשאלות מוצגים הנתונים בלא פילוח, בהתאם לשאלה ולרלוונטיות הניתוח. הניתוח בוצע בתוכנות Excel ו-SPSS.

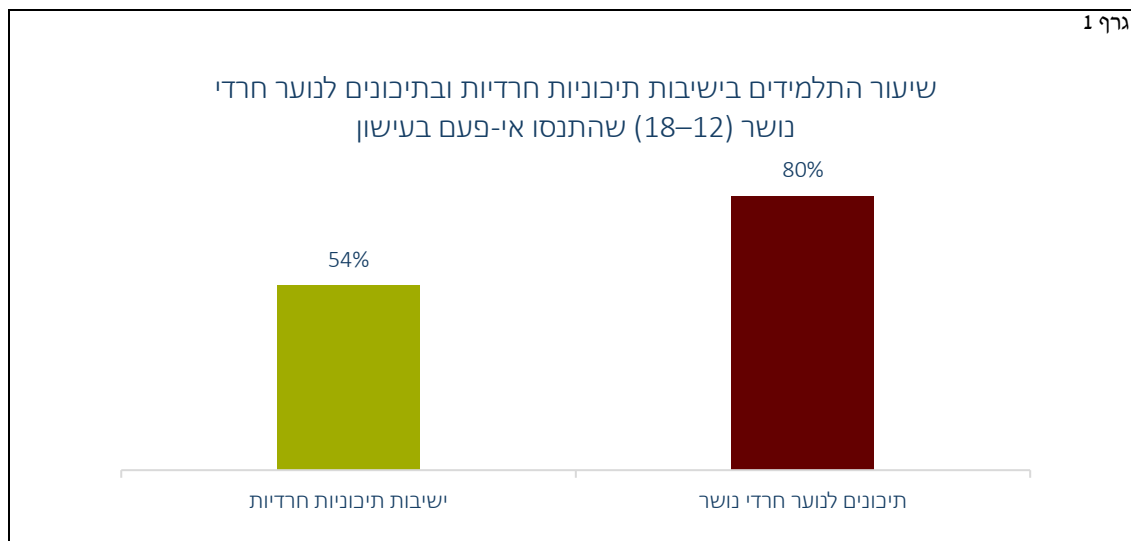
הממצאים

פרק א – ישיבות תיכוניות חרדיות ותיכונים לנוער חרדי נושר

ההתנסות בעישון, מוצרי העישון ותדירות העישון

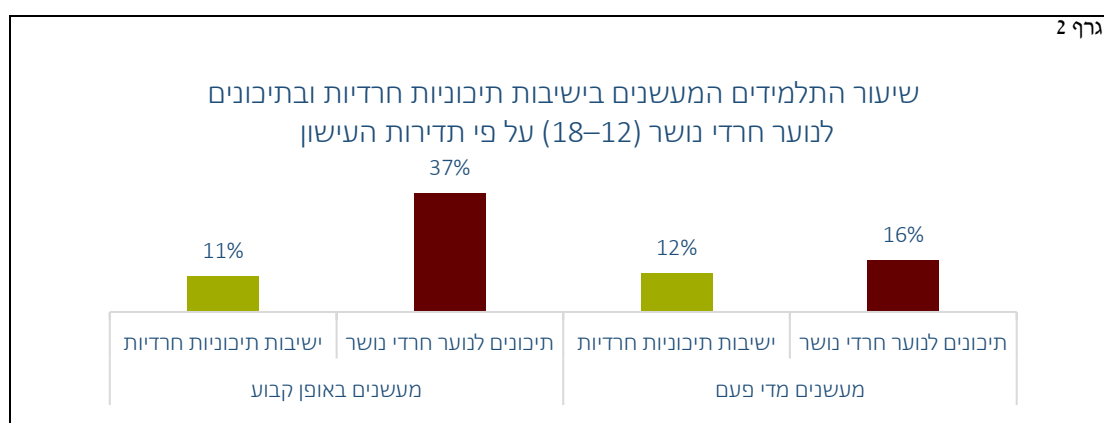
שיעור המתנסים אי-פעם בעישון

במסגרות החינוך החרדיות שנבחנו בסקר זה היה שיעור התלמידים (N=354) שהתנסו אי-פעם בעישון בתיכונים לנוער חרדי נושר⁵ (80%) גבוה משיעור התלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות שהתנסו בו (54%). ראו גרף 1.

שיעור המעשנים בדרך כלל (מדי פעם או באופן קבוע)

שיעור התלמידים המעשנים בדרך כלל במסגרות לנוער חרדי נושר (53%, שמהם 37% מעשנים באופן קבוע ו-16% מעשנים מדי פעם) גבוה משיעור המעשנים בדרך כלל בישיבות התיכוניות החרדיות (23%, שמהם 11% מעשנים באופן קבוע ו-12% מעשנים מדי פעם). ראו גרף 2.

⁵ תיכונים ייעודיים לנערים חרדים על רצף הסיכון שנשרו מישיבות קטנות או לא התקבלו אליהם לאחר לימודים בתלמוד תורה.

שיעור המתנסים בעישון והמעשנים בדרך כלל לפי קבוצות גיל

העלייה בהתנסות בעישון מתרחשת בשני סוגי המסגרות במעבר מגיל 12–14 לגיל 15–16, כפי שאפשר לראות בטבלה 1. לדוגמה, רק 38% מקבוצת הגיל 12–14 בישיבות התיכוניות החרדיות דיווחו שהתנסו אי פעם בעישון, ואילו בקבוצת הגיל 15–16 כבר 58% דיווחו על התנסותם. עוד עולה מהטבלה ששיעור התלמידים המעשנים בדרך כלל בקבוצת הגיל 15–16 בתיכונים לנוער נושר (45%) גבוה משיעור בני גילם המעשנים בדרך כלל בישיבות התיכוניות החרדיות (13%).

טבלה 1: שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המעשנים באופן קבוע ומדי פעם, ושיעור התלמידים שהתנסו בעישון, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18–17	16–15	14–12		
11%	21%	13%	-	ישיבות תיכוניות חרדיות	אני מעשן באופן קבוע
37%	39%	45%	(13%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	28%	22%	(4%)	סה"כ	
12%	(9%)	15%	(6%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	אני מעשן מדי פעם
16%	16%	15%	(17%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	12%	15%	9%	סה"כ	
7%	(2%)	9%	10%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עישנתי תקופה מסוימת והפסקתי לחלוטין
9%	16%	(6%)	-	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	8%	8%	7%	סה"כ	
24%	21%	22%	23%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עישנתי פעם אחת או כמה פעמים, אבל לא המשכתי
19%	16%	17%	33%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	19%	21%	26%	סה"כ	
54%	53%	58%	38%	ישיבות תיכוניות חרדיות	סה"כ התנסו בעישון אי פעם
80%	87%	83%	63%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	67%	65%	46%	סה"כ	

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים

גיל ההתנסות הראשונה בעישון

ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון של כלל המשיבים היה 12.43 שנים וסטיית התקן 2.24 שנים (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים).⁶ ממוצע הגיל בתיכונים לנוער חרדי נושר היה 11.89 שנים וסטיית התקן 2.37, ובישיבות התיכוניות החרדיות – 12.83 שנים וסטיית התקן 2.06. בבחינת שכיחות גיל ההתנסות הראשונה בעישון (טבלה 2) נראה שבתיכונים לנוער נושר התנסה לראשונה בעישון לפני גיל 13 (55%) שיעור גבוה יותר של תלמידים משיעורם בישיבות התיכוניות החרדיות (27%).

טבלה 2: גיל ההתנסות הראשונה בעישון של תלמידים בישיבות תיכוניות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים

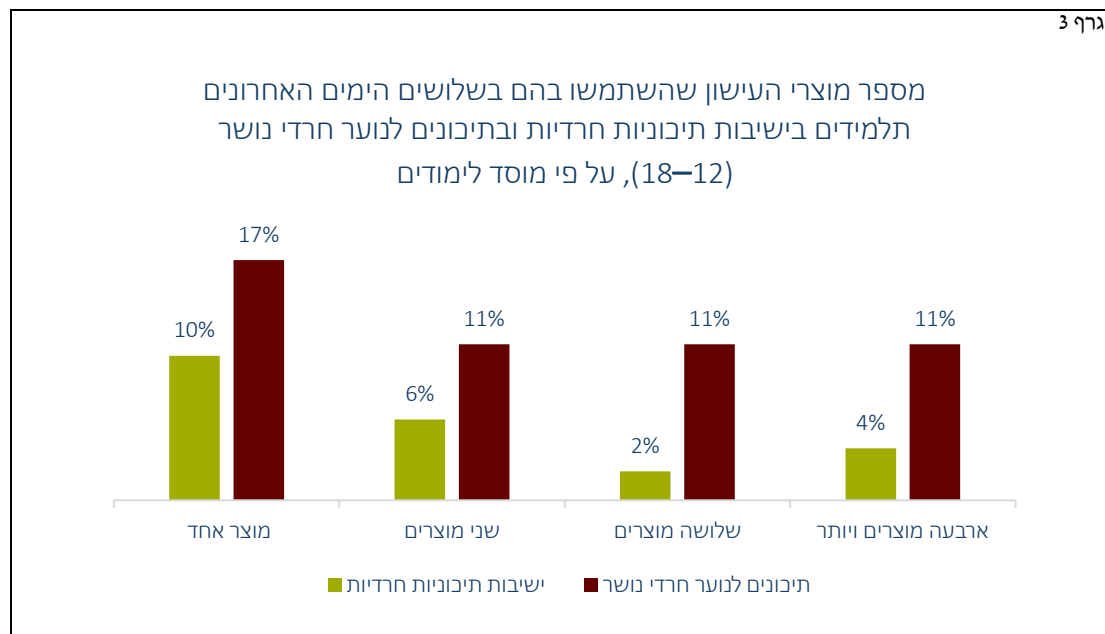
גיל	ישיבות תיכוניות חרדיות	תיכונים לנוער חרדי נושר	סה"כ
עד 11	20%	31%	25%
12	17%	24%	20%
13	25%	27%	26%
14	20%	10%	16%
15	13%	7%	11%
16	5%	-	3%

⁶ בחג הפורים מקובל בחברה החרדית לאפשר לילדים לעשן, ולכן הוצג דיווח על התנסות ראשונית בעישון בחג, כדי למנוע הטיה בגיל ההתנסות המוביל לעישון שלא בחגיגות הפורים. ואולם חשוב לציין שעישון בפורים עשוי להשפיע על תפיסת מסוכנות העישון ואף להוביל להתנסויות נוספות אחריו. להרחבה ראו Guzman-Carmeli et al., 2024.

מוצרי העישון

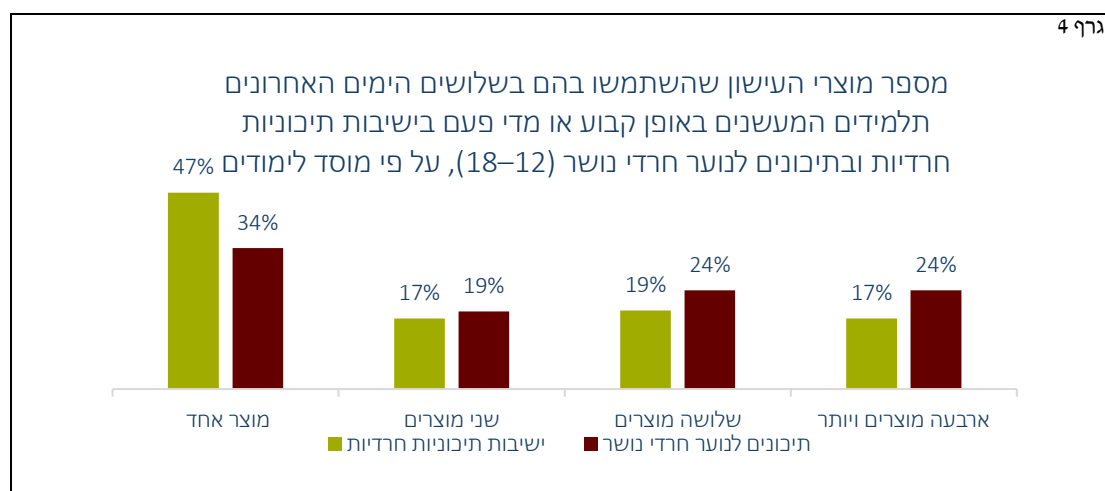
מספר מוצרי העישון שצרכו תלמידים בשלושים הימים האחרונים

בישיבות תיכוניות השתמשו 10% מהתלמידים במוצר עישון אחד בשלושים הימים האחרונים שלפני הסקר, 6% השתמשו בשני מוצרים, 2% בשלושה מוצרים, ו-4% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בתיכונים לנוער נושר השתמשו 17% במוצר עישון אחד בשלושים הימים האחרונים שלפני הסקר, 11% השתמשו בשני מוצרים, 11% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. ראו גרף 3.

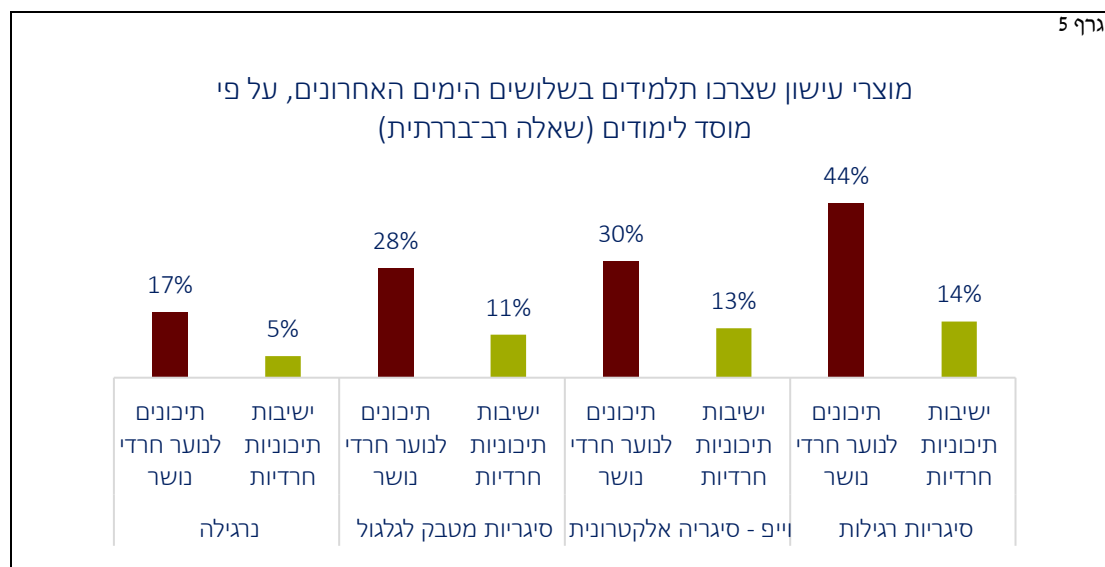
מספר מוצרי העישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים תלמידים המעשנים בדרך כלל

מרבית התלמידים המעשנים בדרך כלל, בשני סוגי המסגרות, צרכו יותר מסוג מוצר עישון אחד בשלושים הימים האחרונים שלפני הסקר. כפי שאפשר לראות בגרף 4, בתיכונים לנוער נושר היה שיעורם גבוה יותר: 67% מתלמידי התיכונים לנוער חרדי נושר צרכו שני מוצרי עישון ויותר בחודש האחרון, לעומת 53% מתלמידי הישיבות התיכוניות החרדיות.

שכיחות השימוש במוצרי עישון

מוצר העישון הנצרך בשכיחות הגבוהה ביותר בקרב תלמידים בתיכונים לנוער נושר הוא סיגריות רגילות (44%), ואחריו וייפ, סיגריה אלקטרונית (30%). בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות נראה ששכיחות השימוש בשני מוצרים אלה קרובה ועומדת על 14% בסיגריות רגילות ו-13% בווייפ, סיגריה אלקטרונית כפי שאפשר לראות בגרף 5. עוד אפשר לראות בגרף שבכל מוצרי העישון שכיחות השימוש בקרב תלמידים בתיכון לנוער חרדי נושר הייתה גבוהה יותר.

שכיחות השימוש במוצרי עישון בקרב תלמידים, לפי גיל

מטבלה 3 עולה ששכיחות השימוש בסיגריות רגילות עולה עם הגיל, ולעומת זאת שכיחות השימוש בווייפ גבוהה יותר בקבוצת הגיל האמצעית, 15–16.

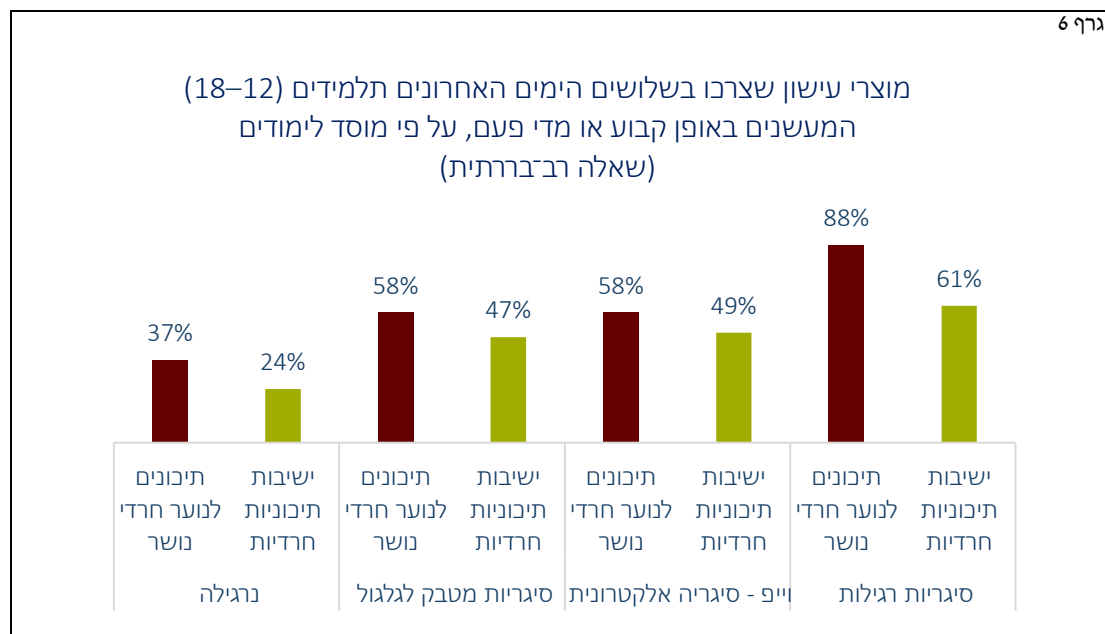
טבלה 3 : מוצרי עישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים (שאלה רב־ברתית)

סה"כ	18–17	16–15	14–12		
11%	9%	16%	-	ישיבות תיכוניות חרדיות	סיגריות מטבק לגלגול
29%	29%	40%	(8%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	17%	23%	(3%)	סה"כ	
14%	21%	15%	(4%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	סיגריות רגילות
45%	55%	53%	(17%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	35%	26%	8%	סה"כ	
12%	11%	15%	(6%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	וייפ – סיגריה אלקטרונית
31%	19%	40%	29%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	14%	22%	13%	סה"כ	
6%	(2%)	8%	(4%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	נרגילה
19%	23%	26%	-	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	10%	13%	(3%)	סה"כ	

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים

שכיחות השימוש במוצרי עישון בקרב תלמידים המעשנים בדרך כלל

מוצר העישון שצורכים בשכיחות הגבוהה ביותר תלמידים המעשנים בדרך כלל הוא סיגריות רגילות הן בקרב תלמידים בתיכונים לנוער נושר (88%) והן בקרב תלמידים בשיבות תיכוניות חרדיות (61%), כפי שאפשר לראות בגרף 6. עוד אפשר לראות בגרף שבכל מוצרי העישון שכיחות השימוש בקרב תלמידים בתיכון לנוער חרדי נושר הייתה גבוהה יותר.

שכיחות מוצרי עישון בקרב תלמידים המעשנים בדרך כלל, לפי קבוצות גיל

מטבלה 4 עולה ששכיחות השימוש בווייפ יורדת עם הגיל, ואילו שכיחות השימוש בסיגריות רגילות דווקא עולה עם הגיל.

טבלה 4: מוצרי עישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים תלמידים בשיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) בקרב המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים (שאלה רב־בררית)

סה"כ	18–17	16–15	14–12		
47%	(29%)	59%	-	ישיבות תיכוניות חרדיות	
58%	53%	68%	(29%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	סיגריות מטבק לגלגול
42%	63%	(20%)		סה"כ	
61%	71%	56%	(67%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	
88%	100%	89%	(57%)	תיכונים לנוער חרדי נושר	סיגריות רגילות
87%	72%	60%		סה"כ	
49%	36%	53%	(67%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	
58%	35%	64%	86%	תיכונים לנוער חרדי נושר	וייפ – סיגריה אלקטרונית
35%	58%	80%		סה"כ	
24%	(7%)	28%	(67%)	ישיבות תיכוניות חרדיות	
37%	41%	43%	-	תיכונים לנוער חרדי נושר	נרגילה
26%	35%	(20%)		סה"כ	

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים

חשוב לציין שאף שנמצא ששיעור השימוש בווייפ בשאלת השימוש הרב־ברירתית במוצרי עישון היה גבוה יותר בקרב קבוצות הגיל הצעירות יותר⁷, סיגריות רגילות עדיין היו מוצר העישון שנצרך בדרך כלל גם בקרב קבוצות אלה. אפשר לראות בטבלה 5 כי כאשר נשאלו התלמידים המעשנים בדרך כלל מהו מוצר העישון שהם משתמשים בו בדרך כלל, השיבו מרבית התלמידים (56%) בקבוצות הצעירות השיבו שהם משתמשים בסיגריות רגילות.

טבלה 5: מוצר העישון שצורכים בדרך כלל תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסף (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל

סה"כ	18–17	16–15	14–12	
23%	16%	30%	-	סיגריות מטבק לגלגול
61%	68%	59%	56%	סיגריות רגילות
16%	16%	11%	(44%)	וייפ – סיגריה אלקטרונית

מטבלה 6 עולה שבשונה מהשאלה הרב־ברירתית, שבה שיעור המעשנים וייפ היה גבוה יותר בתיכונים לנוער חרדי נוסף, בשאלת מוצר העישון הנצרך בדרך כלל היה שיעור המעשנים וייפ גבוה יותר דווקא בקרב תלמידי הישיבות התיכוניות החרדיות⁸. שיעור המשיבים הכולל שצינו שסיגריות וייפ הן מוצר העישון שהם צורכים בדרך כלל היה 16%⁹.

טבלה 6: מוצר העישון שצורכים בדרך כלל תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסף (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי מוסד לימודים

סה"כ	ישיבות תיכוניות חרדיות	תיכונים לנוער חרדי נוסף	
23%	18%	28%	סיגריות מטבק לגלגול
61%	76%	46%	סיגריות רגילות
16%	(6%)	26%	וייפ – סיגריה אלקטרונית

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים
מספר המשיבים על שאלה זו לא אפשר הצלבה של קבוצת גיל ומוסד לימודים

תדירות העישון

תדירות העישון בקרב התלמידים המעשנים בדרך כלל

מרבית התלמידים המעשנים בדרך כלל מעשנים יותר מפעמיים בשבוע בכל קבוצות הגיל ובשני סוגי המסגרות, כפי שאפשר לראות בטבלה 7. עם זאת בישיבות התיכוניות החרדיות שיעור המעשנים יותר מפעמיים בשבוע עולה מ-83% בקרב בני 15–16 ל-100% בקרב בני 17–18, ואילו במסגרות לנוער חרדי נוסף המגמה הפוכה, ושיעור המעשנים יותר מפעמיים בשבוע יורד מ-100% ל-82% בקבוצות גיל אלו.

טבלה 7: שיעור המעשנים יותר מפעמיים בשבוע בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסף (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18–17	16–15	14–12	
87%	100%	83%	(67%)	ישיבות תיכוניות חרדיות
92%	82%	100%	86%	תיכונים לנוער חרדי נוסף
	90%	91%	80%	סה"כ

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים
האחוז המשלים לטבלה הוא שיעור המעשנים פחות מפעמיים בשבוע

⁷ נוסח השאלה הרב־ברירתית: באיזה מוצרי עישון השתמשת בשלושים הימים האחרונים? (סמן כל מוצר בו השתמשת לפחות פעם אחת בשלושים הימים האחרונים, ניתן לבחור מספר תשובות).

⁸ נוסח השאלה: "באיזה מוצר עישון אתה משתמש בדרך כלל? (יש לבחור תשובה אחת בלבד)".

⁹ האפשרות לציין נרגילה הופיעה בשאלה "באיזה מוצר עישון אתה משתמש בדרך כלל?", אך מכיוון שמהתלמידים שמעשנים באופן קבוע או מדי פעם רק תלמיד אחד דיווח שנרגילה היא המוצר שהוא צורך בדרך כלל (מוצר העישון העיקרי) לא מובאים בטבלה 5 נתונים הנוגעים לנרגילה.

מספר הסיגריות ליום (או מספר שאיפות וייפ)

מרבית התלמידים המעשנים בדרך כלל (59%) צורכים בין חצי חפיסה לחפיסת סיגריות ביום (או בין 150 ל-300 שאיפות וייפ), כפי שאפשר לראות בטבלה 8.

טבלה 8 : מספר הסיגריות (או מספר שאיפות וייפ) שעישנו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי קבוצת גיל

סה"כ	18–17	16–15	14–12	
28%	26%	23%	60%	עד חמש סיגריות ליום (75–150)
59%	52%	68%	(20%)	בין חצי חפיסה לחפיסה ביום (150–300 שאיפות וייפ)
14%	22%	9%	(20%)	יותר מחפיסה ביום (יותר מ-300 שאיפות וייפ)

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים
מספר המשיבים על שאלה זו לא אפשר הצלבה של קבוצות גיל ומוסד לימודים

בטבלה 9 אפשר לראות שמהתלמידים המעשנים בדרך כלל בתיכונים לנוער חרדי נושר שיעור המעשנים חצי חפיסה ויותר (או בין 150 ל-300 שאיפות וייפ) הוא 80%, לעומת 64% מהתלמידים המעשנים בדרך כלל בישיבות התיכוניות החרדיות.

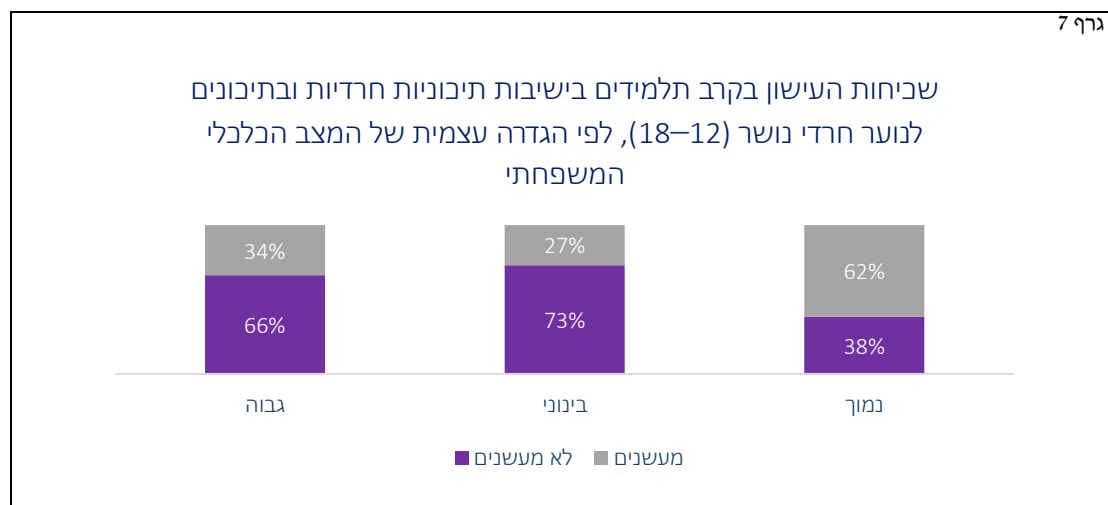
טבלה 9 : מספר הסיגריות (או מספר שאיפות וייפ) שעישנו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי מוסד לימודים

סה"כ	ישיבות תיכוניות חרדיות	תיכונים לנוער חרדי נושר	
28%	36%	20%	עד חמש סיגריות ליום (או 75–150 שאיפות וייפ)
59%	57%	60%	בין חצי חפיסה לחפיסה ביום (150–300 שאיפות וייפ)
14%	(7%)	20%	יותר מחפיסה ביום (יותר מ-300 שאיפות וייפ)

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מ-5 משיבים
מספר המשיבים על שאלה זו לא אפשר הצלבה של קבוצות גיל ומוסד לימודים

שכיחות העישון בקרב תלמידים לפי מצב כלכלי משפחתי (הגדרה עצמית)

השוואה של שכיחות העישון לפי ההגדרה העצמית של התלמידים את מצבה הכלכלי של משפחתם מעלה שבקרב תלמידים שהגדירו את מצבה הכלכלי של משפחתם נמוך יש שכיחות גבוהה יותר של מעשנים (62%), ושכיחות המעשנים נמוכה יותר בקרב התלמידים שהגדירו את מצבה הכלכלי של משפחתם בינוני (27%) או גבוה (34%). ראו גרף 7.

קניית מוצר העישון

מרבית התלמידים המעשנים בדרך כלל (55%), שהם בני פחות מ-18, קנו בעצמם את מוצר העישון העיקרי שצרכו בשלושים הימים האחרונים. 25% מהם נתנו כסף למישהו אחר שיקנה אותו בעבורם, ו-19% ביקשו ממישהו אחר שיקנה להם או קיבלו אותו בלי שביקשו.

שיעור התלמידים שלא נשאלו לגילם ולא נתבקשו להציג תעודת זהות בעת קניית מוצרי העישון

מהתלמידים שקנו בעצמם את מוצר העישון העיקרי דיווחו 56% כי לא נשאלו לגילם בעת הקנייה, ושיעור דומה (58%) דיווחו שלא נתבקשו להציג תעודה מזהה.

עמדות כלפי מסוכנות של עישון ושל עישון כפוי

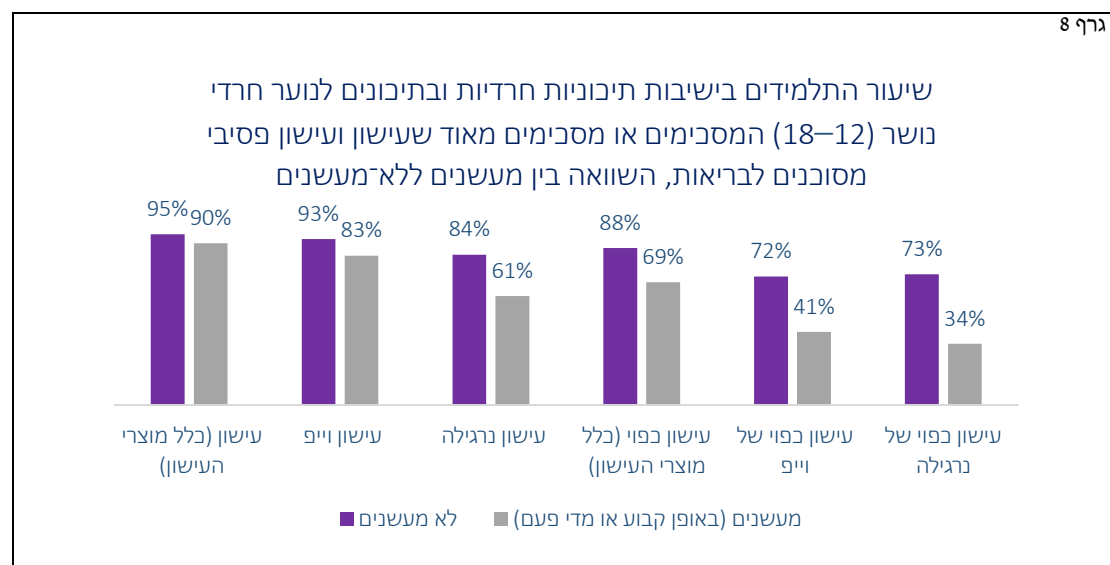
עמדות כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי: השוואה בין מעשנים ללא-מעשנים

במחקר הושו עמדות של תלמידים המעשנים בדרך כלל לעמדות של תלמידים שאינם מעשנים בנוגע למידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי. בגרף 8 אפשר לראות ש-90% מהתלמידים המעשנים סבורים שהעישון מסוכן לבריאות, לעומת 95% מהתלמידים שאינם מעשנים.

ואולם יש הבדלים ביניהם בנוגע לעישון וייפ ולעישון נרגילה: שיעור נמוך יותר מכלל התלמידים סבורים שמוצרים אלו מסוכנים לבריאות, וההבדלים בין המעשנים ללא-מעשנים ניכרים. לדוגמה, רק 61% מהתלמידים המעשנים סבורים שעישון נרגילה מסוכן לבריאות, ו-84% מהתלמידים שאינם מעשנים.

עוד אפשר לראות בגרף כי בכל מוצרי העישון נתפס העישון הכפוי מסוכן לבריאות פחות מעישון ישיר. בקרב התלמידים המעשנים שיעור התלמידים הסבורים שהעישון מסוכן לבריאות הוא 90%, אך רק 69% חושבים כך על עישון כפוי. בקרב תלמידים שאינם מעשנים 95% חושבים שהעישון מסוכן לבריאות, ורק 88% מהם חושבים כך על עישון כפוי.

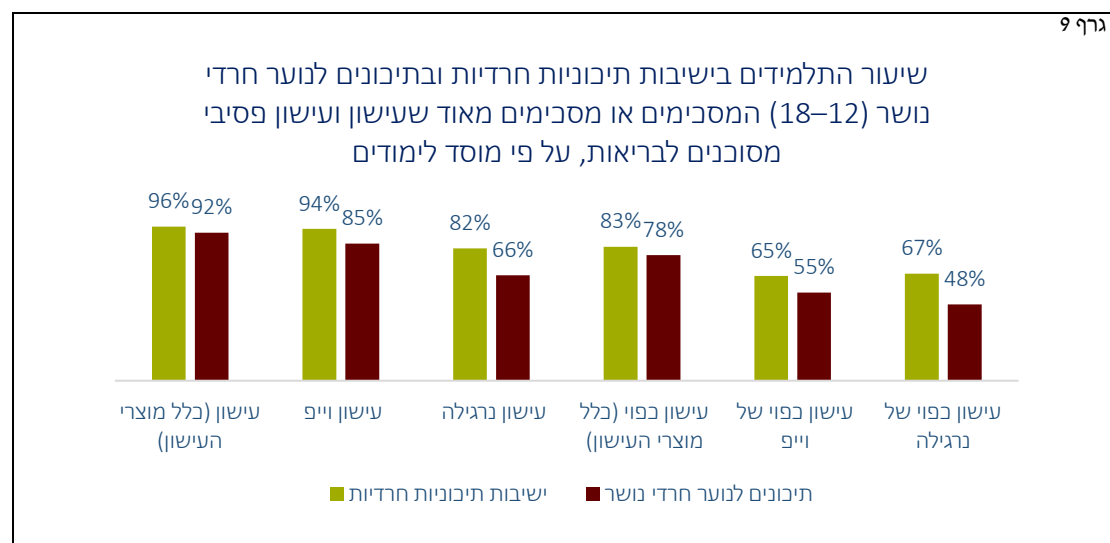
כמו כן אפשר לראות שעישון כפוי של וייפ ושל נרגילה נתפס מסוכן פחות מעישון כפוי כולל. עוד אפשר לראות בגרף שבקרב מעשנים עישון כפוי מכל הסוגים נתפס מסוכן בשיעור נמוך מתפיסת מסוכנותו בקרב תלמידים שאינם מעשנים.

עמדות כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי: השוואה לפי סוג מוסד וקבוצת גיל

בהמשך נערכה השוואה דומה בין העמדות כלפי עישון של תלמידים משני סוגי המסגרות הנבחנו. מהנתונים עולה כי יותר מ-90% מהתלמידים בשני סוגי המסגרות מסכימים שהעישון מסוכן לבריאות, ושיעור נמוך יותר, של כ-80%, סבורים שעישון כפוי מסוכן לבריאות. ראו גרף 9. עוד אפשר לראות בגרף שבנוגע לעישון וייפ יש הבדל בין התלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות, ש-94% מהם הסכימו שהשימוש בו מסוכן לבריאות, ובין תלמידים בתיכוניים לנוער חרדי נושר, ש-85% מהם סברו כך. בשתי הקבוצות שיעור הסבורים שעישון כפוי של וייפ מסוכן לבריאות היה נמוך יותר, והפער ביניהם היה דומה: 65% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות ו-55% בתיכוניים לנוער חרדי נושר.

כמו כן אפשר לראות שבשתי הקבוצות מידת ההסכמה בנוגע למסוכנות העישון של נרגילה הייתה נמוכה ביותר ועמדה על 82% בישיבות התיכוניות החרדיות ועל 66% בתיכוניים לנוער חרדי נושר. עוד עולה מהנתונים כי עישון כפוי של נרגילה ושל וייפ נתפסים מסוכנים לבריאות באופן דומה, אם כי מעט פחות בקרב התלמידים בתיכוניים לנוער חרדי נושר. אפשר לסכם ולומר שעישון נרגילה ועישון כפוי של נרגילה נתפסים מסוכנים פחות בקרב כלל התלמידים, ובפרט בקרב התלמידים במסגרות לנוער חרדי נושר.

לבסוף נערכה השוואה משולשת, גם בין קבוצות הגיל וגם בין תלמידי המסגרות למיניהן. בטבלה 10 אפשר לראות שאין הבדלים בהסכמה בנוגע למסוכנות העישון, ויותר מ-90% מהתלמידים, בכל הגילים ובשני סוגי המסגרות, סבורים שהעישון מסוכן לבריאות. כמו כן אין הבדלים בנוגע למסוכנות העישון הכפוי, ושיעור נמוך יותר, של כ-80%, סבורים שהוא מסוכן לבריאות. יוצאת דופן היא קבוצת הגיל של בני 15-16 בתיכון לנוער חרדי נושר, אשר רק 70% מהם סבורים שעישון כפוי מסוכן לבריאות.

גם בנוגע לעישון של וייפ מרבית התלמידים (כ-90%) סבורים שהוא מסוכן לבריאות, אם כי נראה ששיעורם נמוך יותר (כ-80%) בשתי קבוצות הגיל הצעירות במסגרות לנוער חרדי נושר. לעומת זאת

שיעור התלמידים שסבורים שעישון כפוי של וייפ מסוכן לבריאות עומד רק על כ־60%, והוא נמוך במיוחד בקרב בני 12–14 בתיכון לנוער חרדי נושר, ועומד על 46%.

טבלה 10: עמדות של תלמידים מעשנים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי, שיעור המשיבים "מסכים" או "מאוד מסכים", לפי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18–17	16–15	14–12		
96%	96%	96%	96%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון מסוכן לבריאות?
92%	94%	91%	92%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	95%	95%	95%	סה"כ	
83%	79%	85%	83%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון כפוי מסוכן לבריאות?
78%	87%	70%	83%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	82%	81%	83%	סה"כ	
94%	89%	97%	94%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון של וייפ, סיגרית אלקטרונית, מסוכן לבריאות?
85%	94%	83%	79%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	91%	93%	89%	סה"כ	
65%	60%	66%	69%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון כפוי של וייפ, סיגרית אלקטרונית, מסוכן לבריאות?
55%	65%	53%	46%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	62%	62%	62%	סה"כ	
82%	81%	81%	87%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון של נרגילה מסוכן לבריאות?
66%	65%	66%	67%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	74%	77%	80%	סה"כ	
67%	66%	65%	71%	ישיבות תיכוניות חרדיות	עד כמה אתה מסכים שעישון כפוי של נרגילה מסוכן לבריאות?
48%	48%	41%	58%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	59%	58%	67%	סה"כ	

הפסקת עישון והכרת המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון

שיעור התלמידים המעשנים באופן קבוע או מדי פעם ומעוניינים להפסיק לעשן

50% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם דיווחו כי הם מעוניינים להפסיק לעשן, לעומת 31% מהלומדים בתיכון לנוער חרדי נושר (טבלה 11).

טבלה 11: שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם ומעוניינים להפסיק לעשן, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18–17	16–15	14–12	
50%	50%	50%	(50%)	ישיבות תיכוניות חרדיות
31%	44%	18%	(57%)	תיכונים לנוער חרדי נושר
	47%	34%	56%	סה"כ

ערכים המסומנים בסוגריים כוללים פחות מחמישה משיבים

תלמידים המעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן

בטבלה 12 אפשר לראות שמרבית התלמידים (כ-88%) מעריכים שקשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן. נתון מעניין העולה מטבלה הוא שבקבוצת הגיל הצעירה שיעור המעריכים שקשה להפסיק לעשן בישיבות בתיכונות חרדיות (78%) נמוך משיעור המעריכים כך משיעורם במסגרות לנוער חרדי נושר (95%).

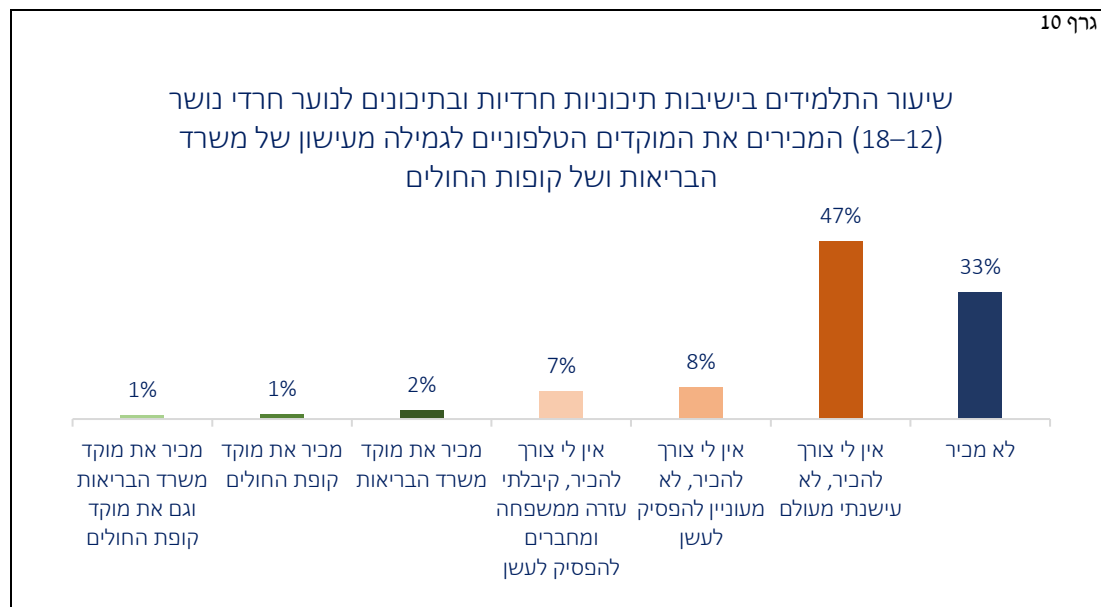
טבלה 12: שיעור התלמידים בישיבות תיכונות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר המעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18–17	16–15	14–12	
88%	91%	91%	78%	ישיבות תיכונות חרדיות
87%	80%	87%	95%	תיכונים לנוער חרדי נושר
	87%	90%	83%	סה"כ

בהשוואת תפיסת הקושי להפסיק לעשן בין תלמידים מעשנים לשאינם מעשנים עולה ש-85% ו-88% (בהתאמה) מהתלמידים מעריכים שקשה עד קשה מאוד להפסיק לעשן.

שיעור התלמידים מכירים את המוקדים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים

33% מהתלמידים השיבו שאינם מכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים, 62% השיבו שאין להם צורך להכירם ממגוון סיבות (47% מכיוון שלא עישנו מעולם, 8% מכיוון שאינם מעוניינים להפסיק לעשן, ו-7% מכיוון שמשפחתם עזרה להם להפסיק לעשן), רק 2% השיבו שהם מכירים את מוקד משרד הבריאות, 1% הכירו את מוקד קופת החולים, ו-1% הכירו את שני המוקדים. ראו גרף 10.

שיח מניעת

מרבית התלמידים דיווחו על שיח מניעת בנושא העישון. בטבלה 13 אפשר לראות שכ-90% מהתלמידים דיווחו שמישהו מבני משפחתם דיבר איתם על סכנות העישון ועל נזקיו, ו-65% דיווחו שמישהו מהצוות הלימודי דיבר איתם על כך. עוד אפשר לראות בטבלה ששכיחות השיח על סכנות העישון ועל נזקיו עולה מעט עם הגיל.

טבלה 13: דיבור על סכנות העישון ועל נזקיו של תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12-18) עם בן משפחה ועם הצוות החינוכי. שיעור המשיבים "כן", לפי קבוצת גיל ומוסד לימודים

סה"כ	18-17	16-15	14-12		
85%	92%	84%	80%	ישיבות תיכוניות חרדיות	האם מישהו מהמשפחה שלך דיבר איתך אי פעם על סכנות העישון ועל נזקיו?
92%	92%	90%	95%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	92%	86%	85%	סה"כ	
65%	76%	67%	51%	ישיבות תיכוניות חרדיות	האם מישהו מהצוות החינוכי והלימודי במסגרת הלימודים שלך דיבר איתך אי פעם על סכנות העישון ועל נזקיו?
65%	75%	65%	50%	תיכונים לנוער חרדי נושר	
	76%	66%	51%	סה"כ	

חשיפה לעישון כפוי

תדירות העישון בסביבת התלמיד ובנוכחותו

מרבית התלמידים (57%) דיווחו כי אנשים מעשנים בסביבתם ובנוכחותם בכל יום או כמעט בכל יום. שיעור המדווחים כך בתיכון לנוער חרדי נושר (73%) גבוה יותר מהמדווחים כך בישיבות התיכונית החרדיות (49%). 81% מתלמידי התיכונים לנוער חרדי נושר העריכו שיותר ממחצית התלמידים במוסד שלהם מעשנים, ו-58% העריכו כך לגבי צוות המוסד.¹⁰ לעומת זאת 50% מתלמידי הישיבות התיכוניות העריכו שיותר ממחצית התלמידים במוסד שלהם מעשנים, ורק 28% העריכו כך בנוגע לאנשי הצוות במוסד. שיעור האבות המעשנים דומה בשני סוגי המסגרות ועומד על כ-27%, אך שיעור התלמידים המדווחים שאחד או יותר מאחיהם מעשנים גבוה פי שניים בקרב תלמידים בתיכון לנוער חרדי נושר ועומד על 49% (טבלה 14).

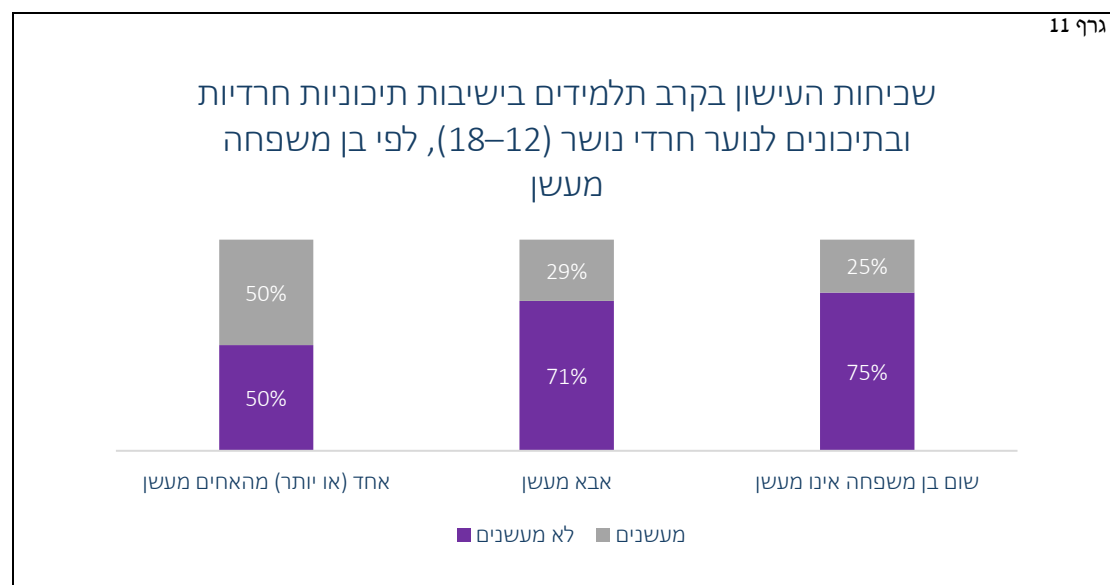
¹⁰ על הקשר בין שכיחות החברים המעשנים לסיכוי לעשן בקרב בני נוער חרדים ראו Knishkowsky et al., 2012.

טבלה 14: הערכת תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) בנוגע לתדירות העישון בסביבתם, שיעור התלמידים ואנשי הצוות המעשנים במוסד הלימודים שלהם ושיעור בני משפחה מעשנים, לפי מוסד לימודים

סה"כ	ישיבות תיכוניות חרדיות	תיכונים לנוער חרדי נושר		
17%	9%	21%	פחות מפעם בשבוע	באיזו תדירות אנשים מעשנים בסביבתך ובנוכחותך?
6%	5%	7%	פעם בשבוע	
19%	13%	22%	פעמיים עד שלוש בשבוע	
57%	73%	49%	בכל יום או כמעט כל יום	
7%	1%	9%	אף אחד או כמעט אף אחד	להערכתך, איזה חלק מהלומדים במסגרת הלימודים שלך מעשן?
33%	18%	41%	חלק קטן	
25%	23%	26%	בערך חצי	
35%	58%	24%	הרוב	
15%	6%	19%	אף אחד או כמעט אף אחד	להערכתך, איזה חלק מאנשי הצוות החינוכי במסגרת הלימודים שלך מעשן?
48%	36%	54%	חלק קטן	
18%	24%	15%	בערך חצי	
20%	34%	13%	הרוב	
39%	29%	44%	אף אחד	האם מישהו מבני משפחתך הגרעינית (הורים ואחים) מעשן?
27%	28%	27%	אבא	
33%	49%	25%	אחד או יותר מאחיי	
18%	13%	21%	מישהו אחר מבני משפחתי	

שכיחות העישון לפי בני משפחה גרעינית מעשנים

ממצא מעניין עולה מההשוואה בשכיחות המעשנים בדרך כלל לפי בן משפחה מעשן. ראו גרף 11. מהניתוח נראה שאין הבדל בשכיחות המעשנים בין תלמידים ששום בן משפחה שלהם אינו מעשן (25%) לתלמידים שאביהם מעשן (29%). לעומת זאת בקרב תלמידים שאחד (או יותר) מהאחים שלהם מעשן שכיחות העישון גבוהה יותר (50%).

סיכום

ממצאי פרק זה מראים שחלק ניכר מהתלמידים שנסקרו התנסו אי פעם בעישון ומעשנים בדרך כלל. שיעור התלמידים שהתנסו אי פעם בעישון בישיבות תיכוניות חרדיות היה 54%, ובתיכונים לנוער חרדי נושר 80%, ושכיחות המעשנים בדרך כלל עמדה על 23% מהתלמידים בישיבות התיכוניות ועל 53% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר.

ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון של כלל המשיבים היה 12.43 שנים וסטיית התקן 2.24 שנים (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים). ממוצע הגיל בתיכונים לנוער חרדי נושר היה 11.89 שנים וסטיית התקן 2.37, ובישיבות התיכוניות החרדיות – 12.83 שנים וסטיית התקן 2.06.

בישיבות תיכוניות 10% מהתלמידים השתמשו במוצר עישון אחד בשלושים הימים האחרונים, 6% השתמשו בשני מוצרים, 2% בשלושה מוצרים, ו-4% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בתיכונים לנוער נושר 17% השתמשו במוצר עישון אחד בשלושים הימים האחרונים, 11% השתמשו בשני מוצרים, 11% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות הייתה קרובה שכיחות השימוש בסיגריות רגילות (14%) לשכיחות השימוש בווייפ (13%). בקרב תלמידים בתיכונים לנוער נושר מוצר העישון שנצרך בשכיחות הגבוהה ביותר היה סיגריות רגילות (44%), ואחריו וייפ (30%).

בקרב התלמידים המעשנים בדרך כלל צרכו בישיבות התיכוניות 53% שני מוצרי עישון ויותר בשלושים הימים האחרונים, ובמסגרות לנוער חרדי נושר 67%. סיגריות רגילות הן מוצר העישון שצורכים בשכיחות הגבוהה ביותר התלמידים המעשנים בדרך כלל, אולם יש הבדלים בין שני סוגי המסגרות: בישיבות תיכוניות חרדיות השכיחות עמדה על 61% מהמעשנים, בתיכונים לנוער נושר היא עמדה על 88%. שכיחות השימוש בווייפ נמוכה יותר בקרב תלמידים המעשנים בדרך כלל בשני סוגי המסגרות, וגם בה יש הבדלים במידת השכיחות: 49% בישיבות התיכוניות החרדיות, ו-58% בתיכונים לנוער חרדי נושר. 87% מהתלמידים המעשנים בדרך כלל בישיבות תיכוניות חרדיות מעשנים יותר מפעמיים בשבוע, ו-92% בתיכונים לנוער חרדי נושר. 57% מהתלמידים המעשנים בדרך כלל בישיבות תיכוניות חרדיות צורכים בין חצי חפיסה לחפיסה ביום (או שואפים 150–300 שאיפות וייפ), ו-60% בתיכונים לנוער חרדי נושר.

50% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות העריכו שיותר ממחצית התלמידים במוסד שלהם מעשנים, לעומת 81% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר. בנוגע לאנשי הצוות במוסד, 28% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות העריכו שיותר ממחצית אנשי הצוות מעשנים, וכ-58% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר.

55% מהתלמידים המעשנים בדרך כלל שגילים פחות מ-18 קנו בעצמם את מוצר העישון העיקרי שצרכו בשלושים הימים האחרונים, ומהם 56% השיבו שלא נשאלו לגילם בעת הקנייה, ושיעור דומה דיווחו שלא נתבקשו להציג תעודה מזהה.

רוב מוחלט של התלמידים סבורים שהעישון מסוכן לבריאות, 96% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות ו-92% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר. בנוגע למסוכנות של עישון וייפ יש הסכמה דומה בקרב 94% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות, אך רק בקרב 85% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר. שיעור נמוך יותר של הסכמה בשתי הקבוצות נמצא בנוגע למסוכנות של עישון נרגילה: 82% מהתלמידים בישיבות התיכוניות החרדיות, ו-66% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר.

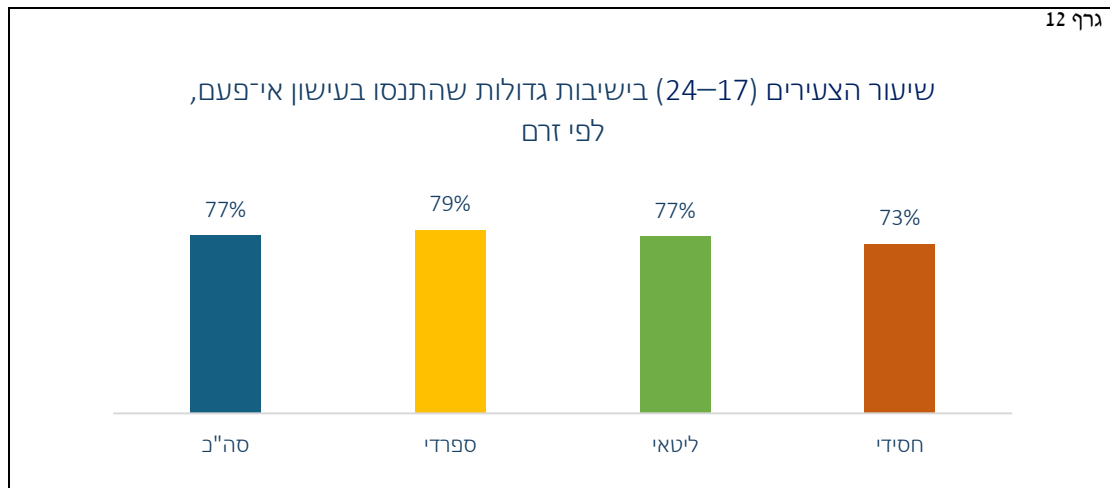
50% מהתלמידים המעשנים בדרך כלל בישיבות התיכונות החרדיות דיווחו כי הם מעוניינים להפסיק לעשן, ו-31% מהמעשנים בדרך כלל בתיכונים לנוער חרדי נושר. 33% מהתלמידים אינם מכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים, רק 2% השיבו שהם מכירים את מוקד משרד הבריאות, 1% הכירו את מוקד קופת החולים, ו-1% הכירו את שני המוקדים. יתר 62% השיבו שאין להם צורך להכיר את המוקדים ממגוון סיבות. כ-88% מהתלמידים משני סוגי המוסדות מעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן. בישיבות תיכונות חרדיות דיווחו 85% מהתלמידים שמישהו מבני משפחתם דיבר איתם על סכנות העישון ועל נזקיו, ו-92% מהתלמידים בתיכונים לנוער חרדי נושר. ואולם רק 65% מהתלמידים משני סוגי המוסדות דיווחו שמישהו מהצוות הלימודי דיבר איתם על כך. בקרב תלמידים שאין להם בן משפחה מעשן עמדה שכיחות העישון על 25%, בקרב תלמידים שלהם אב מעשן עמדה שכיחות העישון על 29%, ואילו בקרב תלמידים שלפחות אחד מאחיהם מעשן עמדה שכיחות העישון על 50%.

פרק ב – ישיבות גדולות חרדיות

ההתנסות בעישון, מוצרי העישון ותדירות העישון

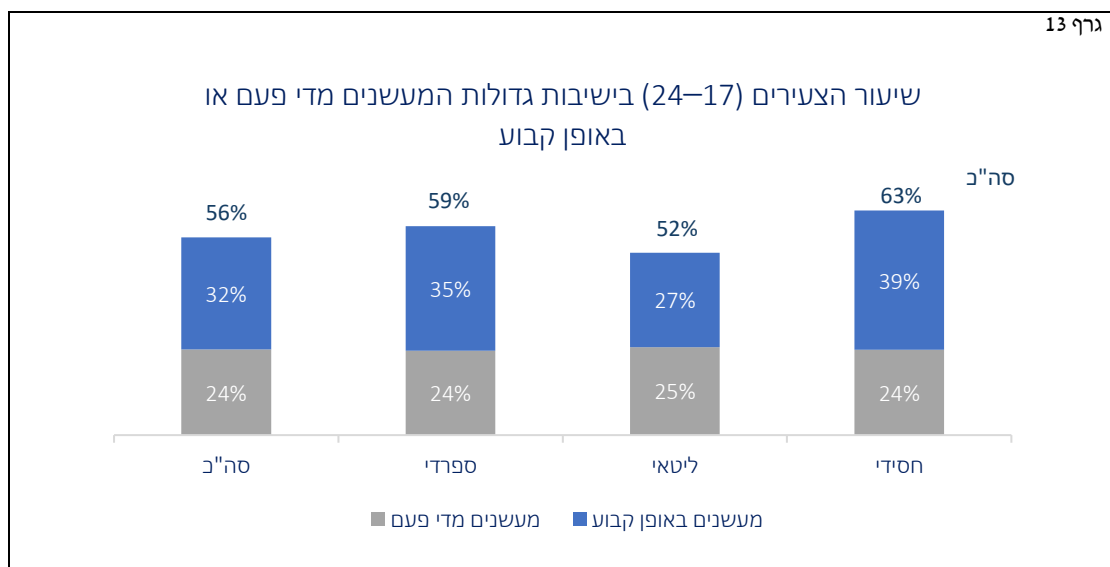
שיעור המתנסים אי-פעם בעישון

שיעור הצעירים הלומדים בישיבות גדולות (N=604) שהתנסו אי-פעם בעישון עומד על 77%. נראה שהשכיחות גבוהה בכל הזרמים: 79% בזרם הספרדי, 77% בזרם הליטאי ו-73% בזרם החסידי. ראו גרף 12.

שיעור המעשנים בדרך כלל (מדי פעם או באופן קבוע)

שיעור הצעירים המעשנים בדרך כלל בישיבות גדולות עומד על 56%. 24% מהם דיווחו שהם מעשנים מדי פעם, ו-32% דיווחו שהם מעשנים באופן קבוע. שיעור המעשנים מדי פעם בכל הזרמים היה כ-25%, ואילו שיעור המעשנים באופן קבוע בזרם החסידי עמד על 39%, בזרם הספרדי על 35%, ובזרם הליטאי על 27%. ראו גרף 13.

גיל ההתנסות הראשונה בעישון

ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים)¹¹ של צעירים הלומדים בישיבות גדולות עמד על 14.96 שנים וסטיית התקן 2.47. מהנתונים שבטבלה 13 אפשר לראות שגיל ההתנסות הראשונה בעישון של צעירים מהזרם החסידי היה גבוה מעט מהממוצע ועמד על 15.7 שנים, ושל צעירים מהזרם הספרדי היה נמוך מעט מהממוצע ועמד על 14.79 שנים. ראו טבלה 15.

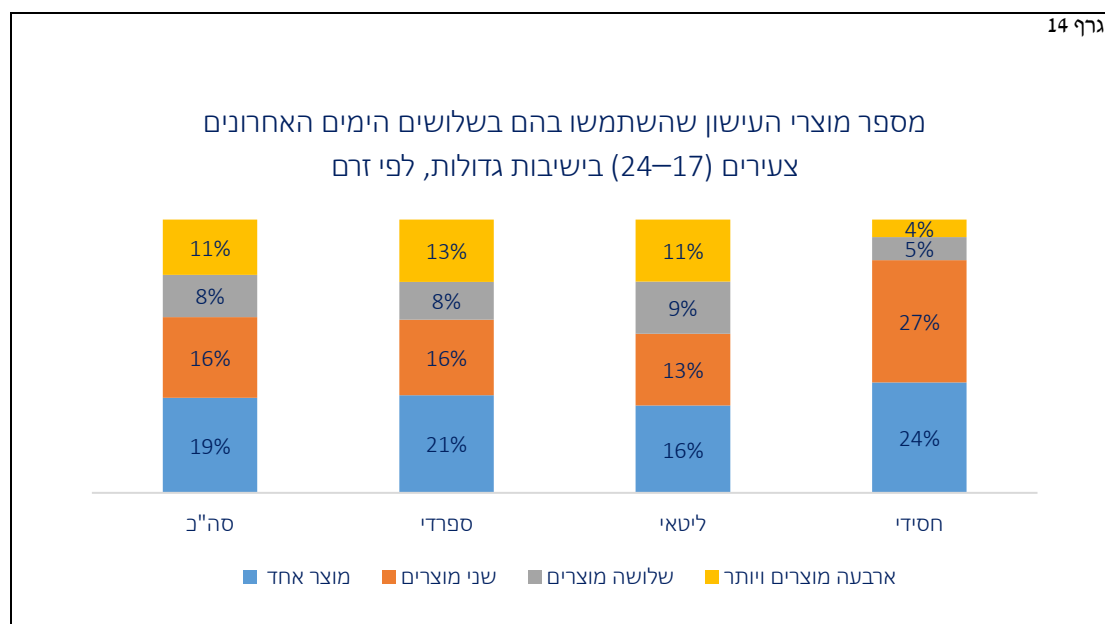
טבלה 15 : ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון בקרב צעירים הלומדים בישיבות גדולות (17–24), לפי זרם (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים)

ממוצע	חסידי	ליטאי	ספרדי	כלל הצעירים
15.70	14.96	14.79	14.96	
2.81	2.23	2.57	2.47	סטטיית תקן

מוצרי העישון

מספר מוצרי עישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים צעירים הלומדים בישיבות גדולות

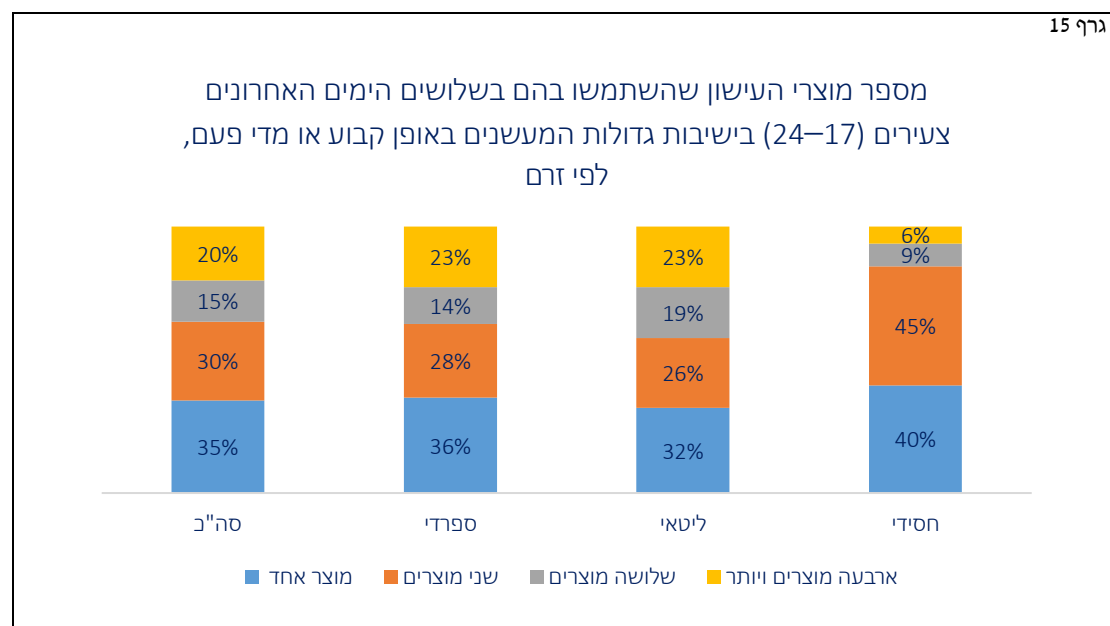
מגרף 14 עולה ש-35% מהצעירים הלומדים בישיבות גדולות השתמשו בשלושים הימים שקדמו לסקר ביותר ממוצר עישון אחד, 16% השתמשו בשני מוצרים, 8% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם החסידי השתמשו 27% בשני מוצרי עישון, 5% השתמשו בשלושה מוצרים, ו-4% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם הליטאי השתמשו 13% בשני מוצרי עישון, 9% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם הספרדי השתמשו 21% בשני מוצרי עישון, 8% בשלושה מוצרים, ו-13% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם הספרדי השתמשו 19% בשני מוצרי עישון, 8% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר.

¹¹ בחג הפורים מקובל בחברה החרדית לאפשר לילדים לעשן, ולכן הוחרג דיווח על התנסות ראשונית בעישון בחג, כדי למנוע הטיה בגיל ההתנסות המוביל לעישון שלא בחגיגות הפורים. אם כי חשוב לציין שעישון בפורים עשוי להשפיע על תפיסת מסוכנות העישון ואף להוביל להתנסויות נוספות. להרחבה ראו Guzman-Carmeli et al., 2024.

מספר מוצרי העישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים צעירים הלומדים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל

מגרף 15 עולה ש־65% מהצעירים הלומדים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל השתמשו בשלושים הימים שקדמו לסקר ביותר ממוצר עישון אחד, 30% השתמשו בשני מוצרים, 15% בשלושה מוצרים, ו־20% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם החסידי השתמשו 45% בשני מוצרי עישון, 9% בשלושה מוצרים, ו־6% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם הליטאי השתמשו 26% בשני מוצרי עישון, 19% בשלושה מוצרים, ו־23% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בזרם הספרדי השתמשו 28% בשני מוצרי עישון, 14% בשלושה מוצרים, ו־23% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר.

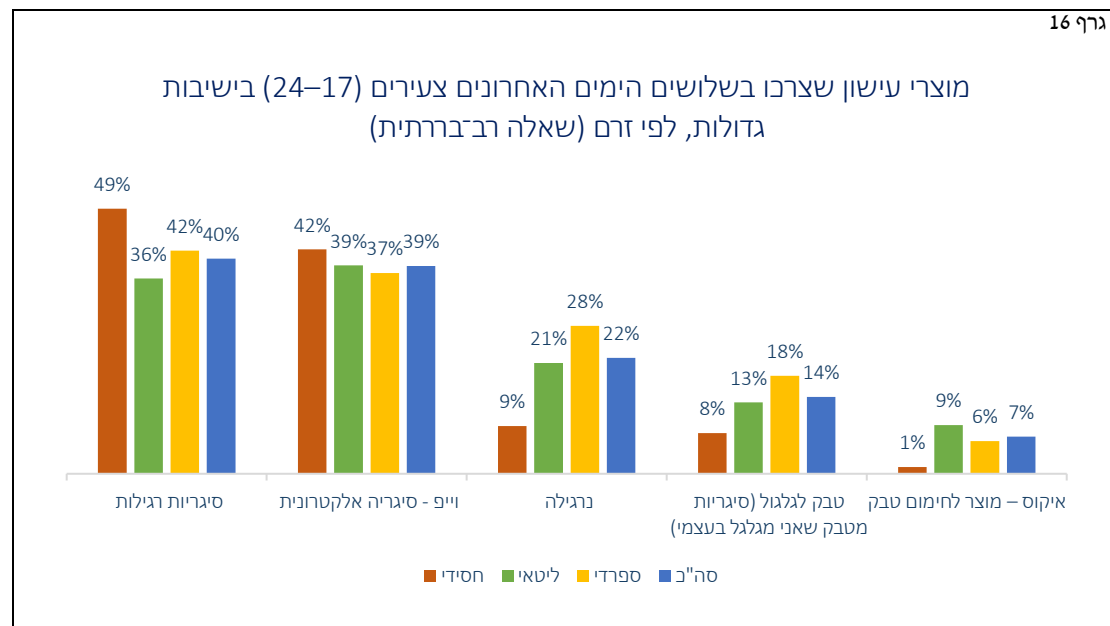

שכיחות השימוש במוצרי העישון בשלושים הימים האחרונים בקרב צעירים הלומדים בישיבות גדולות

בחינה של שימוש במגוון מוצרי עישון מראה שמוצרי העישון שצורכים בשכיחות הגבוהה ביותר צעירים הלומדים בישיבות גדולות הם סיגריות רגילות (40%) ווייפ, סיגריות אלקטרוניות (39%). שכיחות הצריכה של שאר מוצרי העישון נמוכה יותר: נרגילה (22%), טבק לגלגול (14%) ואיקוס (IQOS), מוצר לחימום טבק (7%). ראו גרף 16.

עוד אפשר לראות בגרף ששכיחות השימוש במוצרי העישון משתנה בין הזרמים: שכיחות השימוש בסיגריות רגילות בקרב צעירים מהזרם החסידי הייתה גבוהה מעט משאר הזרמים ועמדה על 49%, לעומת 42% בזרם הספרדי ו־36% בזרם הליטאי. שכיחות השימוש בסיגריות אלקטרוניות הייתה גבוהה מעט בקרב צעירים מהזרם החסידי ועמדה על 42%, לעומת 39% בזרם הליטאי ו־37% בזרם הספרדי. שכיחות השימוש בנרגילה הייתה גבוהה יותר בקרב צעירים מהזרם הספרדי ועמדה על 28%, לעומת 21% בזרם הליטאי ורק 9% בזרם החסידי. שכיחות השימוש בטבק לגלגול הייתה גבוהה יותר גם היא בקרב צעירים מהזרם הספרדי 18%, לעומת 13% בזרם החסידי ורק 8% בזרם

החסידי. שכיחות השימוש באיקוס הייתה גבוהה יותר בקרב צעירים מהזרם הליטאי, 9%, לעומת 6% בזרם הספרדי, ואילו בזרם החסידי השתמשו במוצר זה רק 1% מהצעירים.

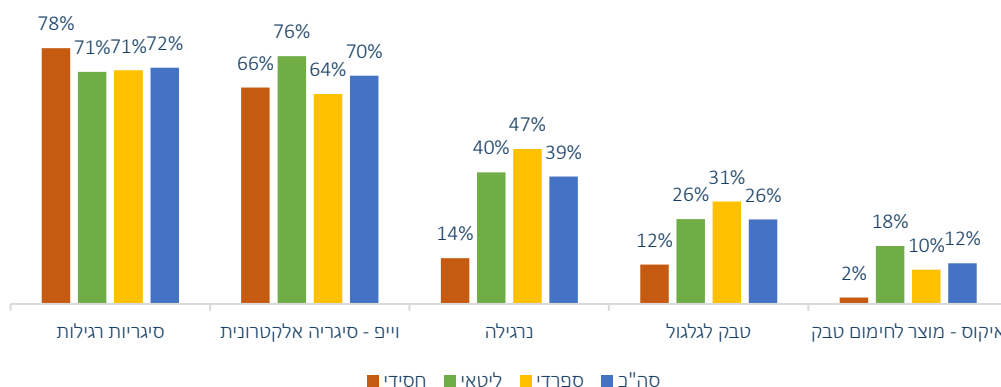

שכיחות השימוש במוצרי העישון בשלושים הימים האחרונים בקרב צעירים הלומדים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל

בחינה של שימוש במגוון מוצרי עישון מעלה שהמוצרים שצורכים בשכיחות הגבוהה ביותר צעירים הלומדים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל, הן סיגריות רגילות (72%) וסיגריות וייפ, סיגריות אלקטרוניות (70%). שכיחות הצריכה של שאר מוצרי העישון נמוכה יותר: נרגילה (39%), טבק לגלגול (26%) ואיקוס (12%). ראו גרף 17.

עוד אפשר לראות בגרף שהשכיחות בשימוש במוצרי העישון משתנה בין הזרמים למיניהם. שכיחות השימוש בסיגריות רגילות בקרב צעירים מהזרם החסידי הייתה גבוהה מעט מבשאר הזרמים ועמדה על 78%, לעומת 71% בזרמים האחרים. שכיחות השימוש בסיגריות אלקטרוניות הייתה גבוהה מעט בקרב צעירים מהזרם הליטאי ועמדה על 76%, לעומת 66% בזרם החסידי ו-64% בזרם הספרדי. שכיחות השימוש בנרגילה הייתה גבוהה יותר בקרב צעירים מהזרם הספרדי ועמדה על 47%, לעומת 40% בזרם הליטאי ורק 14% בזרם החסידי. שכיחות השימוש בטבק לגלגול הייתה גבוהה יותר גם היא בקרב צעירים מהזרם הספרדי, 31%, לעומת 26% בזרם הליטאי ורק 12% בזרם החסידי. שכיחות השימוש באיקוס הייתה גבוהה יותר בקרב צעירים מהזרם הליטאי, 18%, לעומת 10% בזרם הספרדי, ואילו בזרם החסידי השתמשו במוצר זה רק 2% מהצעירים.

מוצרי עישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם (שאלה רב־בררתית)

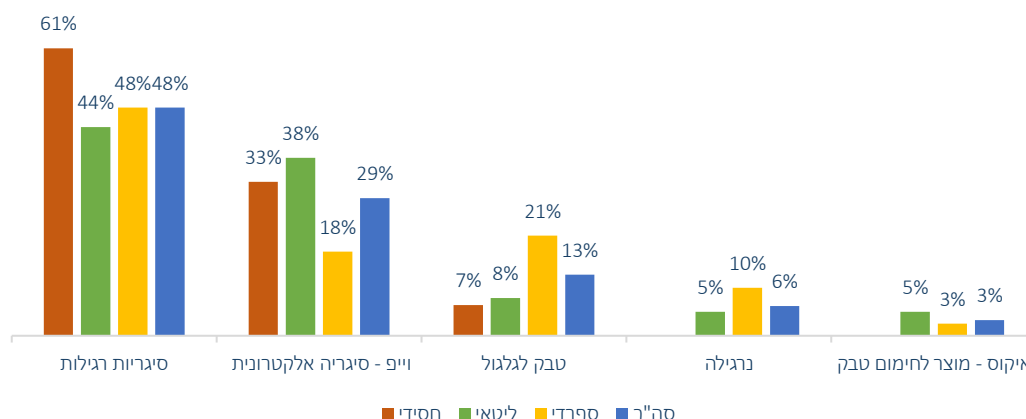

מוצר העישון העיקרי שצורכים צעירים המעשנים בדרך כלל

מכלל מוצרי העישון שצורכים צעירים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל, מוצר העישון העיקרי הוא סיגריות רגילות. בגרף 18 אפשר לראות שכאשר נשאלו הצעירים מה הוא מוצר העישון שהם צורכים בדרך כלל, שכיחות השימוש בסיגריות רגילות הייתה 61%, לעומת 33% שימוש בווייפ, 13% בטבק לגלגול, 6% בנרגילה ו-3% באיקוס.

עוד אפשר לראות בגרף שצעירים מהזרם החסידי דיווחו שסיגריות רגילות הן מוצר העישון העיקרי בשכיחות גבוהה יותר מבזרמים האחרים, 61% לעומת 48% מהזרם הספרדי ו-44% בקרב מהזרם הליטאי. לעומת זאת השימוש בווייפ כמוצר עישון עיקרי הייתה נפוצה בזרם הליטאי (38%) ובזרם החסידי (33%), ונפוצה פחות בזרם הספרדי (18%). לעומת זאת שכיחות השימוש בטבק לגלגול הייתה נפוצה למדי בזרם הספרדי, 21%, לעומת כ-8% בזרמים האחרים. בדומה, שכיחות השימוש בנרגילה כמוצר עישון עיקרי הייתה גבוהה בקרב הזרם הספרדי, 10%, לעומת כ-6% בזרמים האחרים, והשימוש באיקוס כמוצר עישון עיקרי היה נמוך למדי בזרם הליטאי (5%) ובזרם הספרדי (3%), ולא נמצא בזרם החסידי.

מוצר העישון שצורכים בדרך כלל צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים
באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם

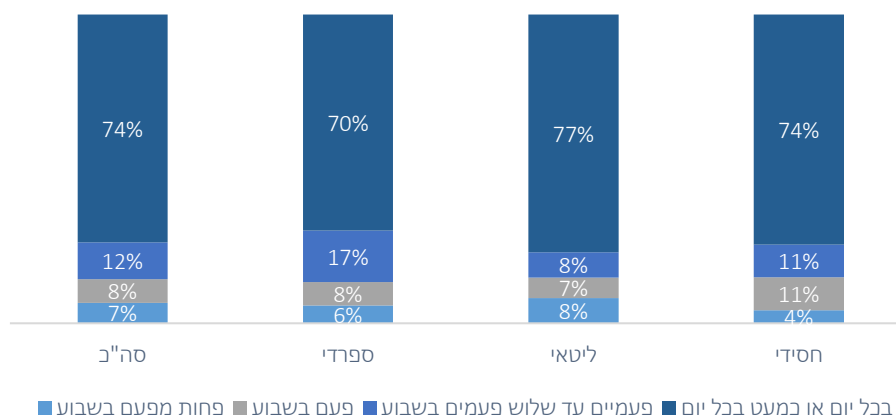

תדירות העישון

תדירות העישון בקרב צעירים המעשנים בדרך כלל

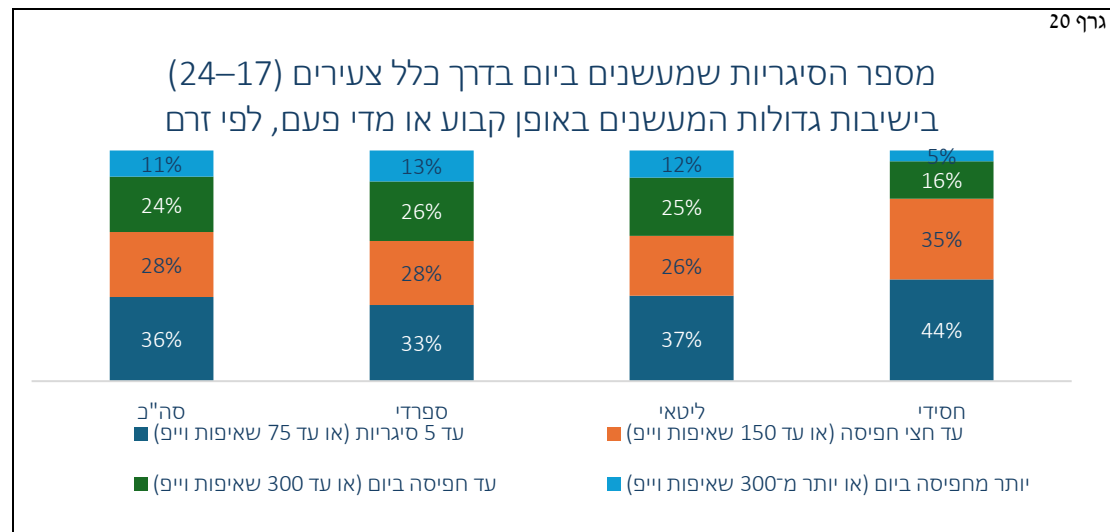
מרבית הצעירים המעשנים בדרך כלל (74%) מעשנים בכל יום או כמעט בכל יום. עוד אפשר לראות בגרף 19 שהשכיחות גבוהה בכל הזרמים: 77% בקרב צעירים מהזרם הליטאי, 74% בזרם החסידי ו-70% בזרם הספרדי.

תדירות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות
המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם

מספר הסיגריות ליום (או מספר שאיפות וייפ)

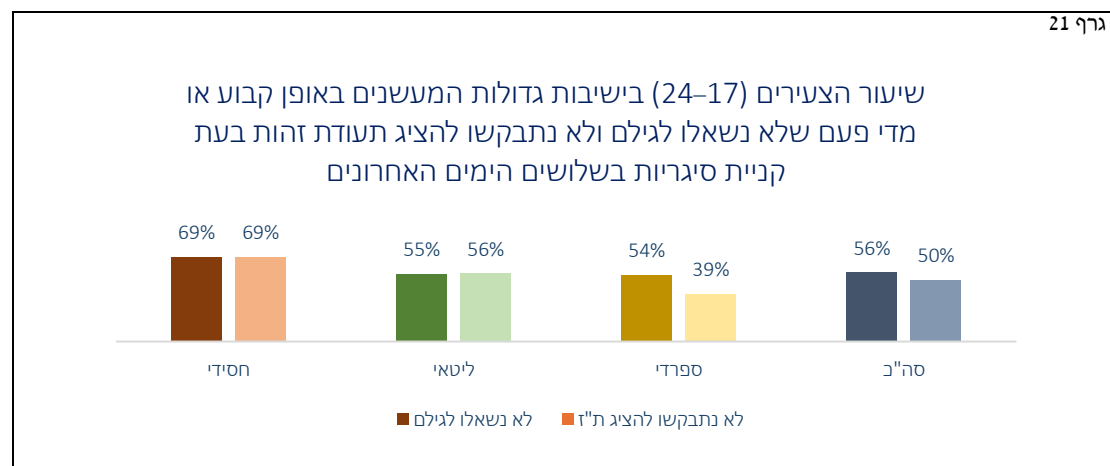
מרבית הצעירים הלומדים בישיבות גדולות המעשנים בדרך כלל צורכים עד חצי חפיסת סיגריות ביום. 36% מהם דיווחו כי הם צורכים עד חמש סיגריות ביום, 28% עד חצי חפיסה ביום, 24% עד חפיסה ביום, ו-11% דיווחו כי הם מעשנים יותר מחפיסה ביום. עוד אפשר לראות בגרף 20 שצעירים מהזרם החסידי מעשנים פחות מהצעירים בזרמים האחרים: 44% מהצעירים המעשנים בזרם החסידי מעשנים עד חמש סיגריות ביום, לעומת 37% בזרם הליטאי ו-33% בזרם הספרדי. מנגד, 39% מהצעירים בזרם הספרדי מעשנים חפיסת סיגריות ויותר ביום, לעומת 37% מתלמידי הישיבות הליטאיות ו-21% מהצעירים בזרם החסידי.

קניית מוצרי העישון

שיעור הצעירים שלא נשאלו לגילם ולא נתבקשו להציג תעודת זהות בעת קניית מוצרי עישון

כמחצית מהצעירים דיווחו שלא נתבקשו להציג תעודת זהות ולא נשאלו לגילם בעת קניית מוצרי העישון: 50% מהצעירים דיווחו שלא נתבקשו להציג תעודת זהות בעת קניית מוצרי העישון בשלושים הימים האחרונים, ו-56% דיווחו שגם לא נשאלו לגילם. בהשוואה בין הזרמים השיעור הגבוה ביותר של הצעירים שדיווחו שלא נתבקשו להציג תעודת זהות היו מהזרם החסידי (69%), והשיעור הנמוך ביותר היה בקרב הזרם הספרדי (39%). ראו גרף 21.

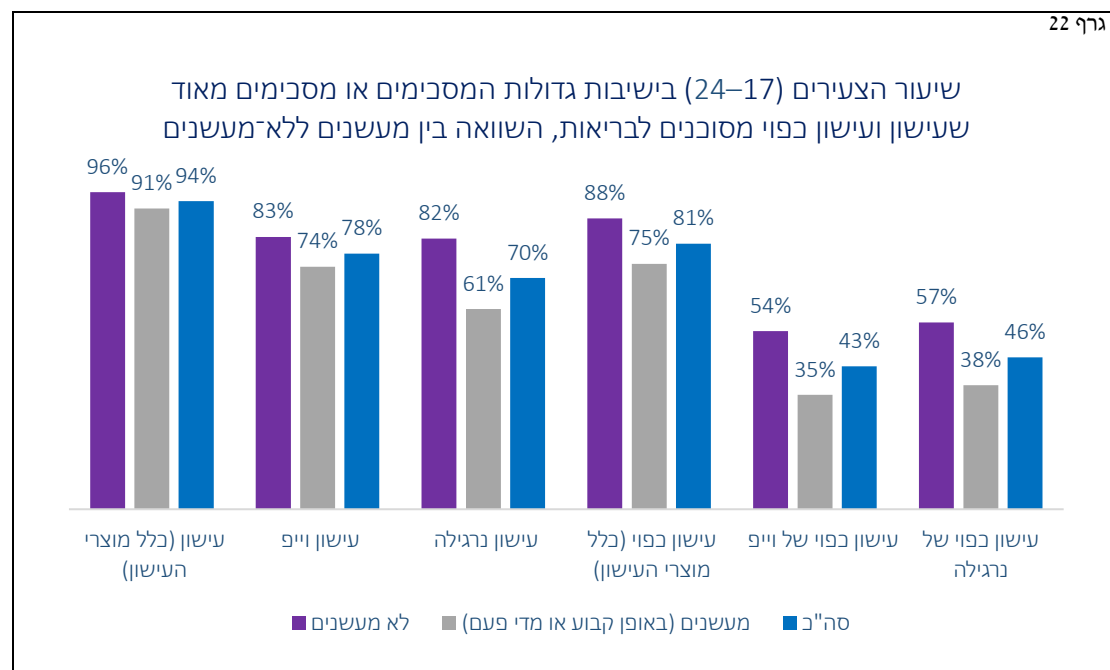

עמדות כלפי מסוכנות של עישון ושל עישון כפוי

עמדות כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי: השוואה בין מעשנים ללא-מעשנים

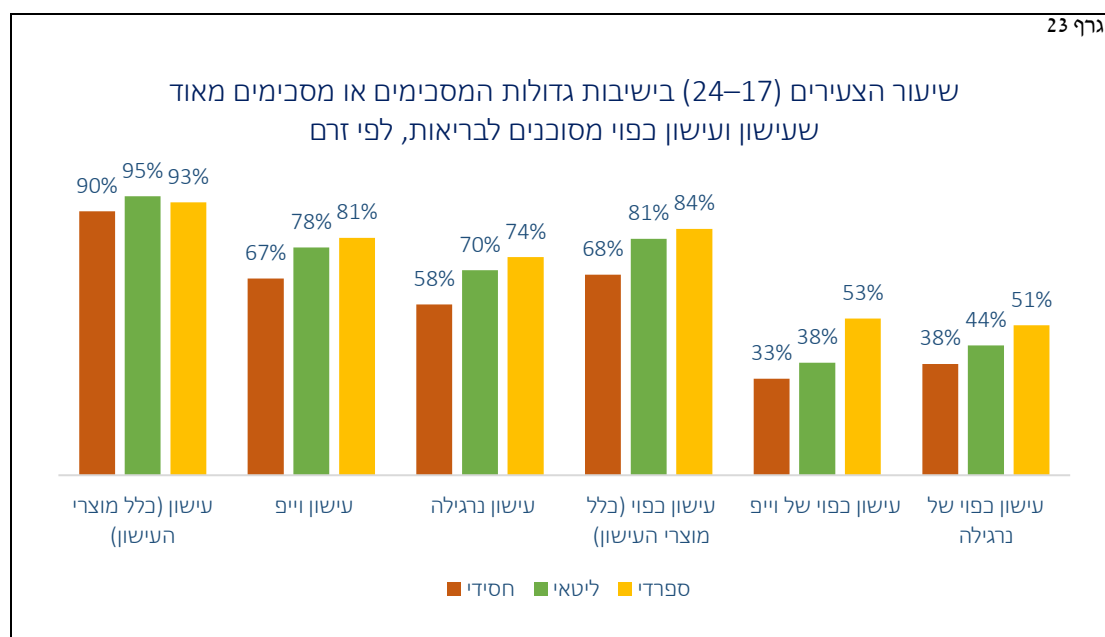
בחינת הממצאים מעלה ש-96% מהצעירים שאינם מעשנים ו-91% מצעירים המעשנים סבורים שעישון (כלל מוצרי העישון) מסוכן לבריאות. אשר לעישון וייפ, 83% מהצעירים שאינם מעשנים ענו שהם מסכימים שהוא מסוכן לבריאות, לעומת 74% מהמעשנים. הבדל גדול יותר נמצא בין הקבוצות במידת ההסכמה בנוגע לסכנה לבריאות שבעישון נרגילה: 82% מהצעירים שאינם מעשנים ענו שהם מסכימים שהוא מסוכן לבריאות, לעומת 61% מהמעשנים. ראו גרף 22.

עוד אפשר לראות בגרף בנוגע לעישון כפוי (של כלל מוצרי העישון) ש-88% מהצעירים שאינם מעשנים ו-75% מהצעירים המעשנים סבורים שהוא מסוכן לבריאות. בנוגע לעישון כפוי של וייפ, 54% מהצעירים שאינם מעשנים ענו שהם מסכימים שהוא מסוכן לבריאות, לעומת 35% מהמעשנים. אשר לעישון כפוי של נרגילה, 57% מהצעירים שאינם מעשנים ענו שהם מסכימים שהוא מסוכן לבריאות, לעומת 38% מהמעשנים.

עמדות כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי: השוואה לפי זרם

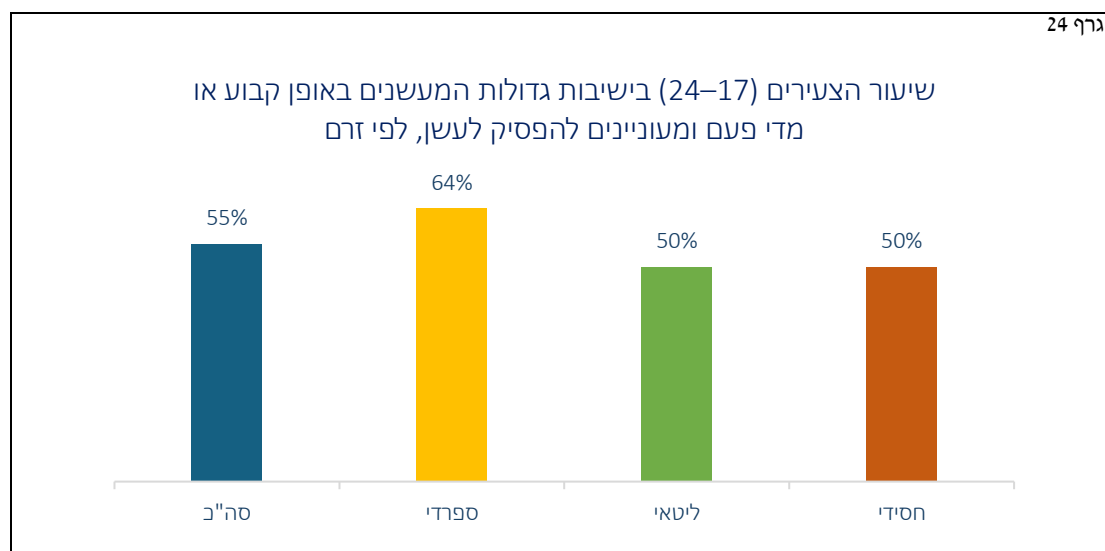
בהמשך הסקר נערכה השוואה של עמדות כלפי מסוכנות לבריאות של עישון ושל עישון כפוי בין הזרמים. מהממצאים המוצגים בגרף 23 אפשר לראות שצעירים מהזרם החסידי מסכימים בשכיחות נמוכה יותר שעישון ועישון כפוי מסוכנים לבריאות בכל הקטגוריות. עוד אפשר לראות בגרף ששיעור המסכימים בכל הזרמים שעישון כפוי (של כלל מוצרי העישון) מסוכן לבריאות נמוך משיעור המסכימים שעישון (של כלל מוצרי העישון) מסוכן לבריאות. נוסף על כך אפשר לראות שמידת ההסכמה בנוגע למסוכנות עישון כפוי לא-ספציפי (של כלל מוצרי העישון) גבוהה ממידת ההסכמה בנוגע למסוכנות העישון הכפוי של וייפ ושל נרגילה.

הפסקת עישון והכרת המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון

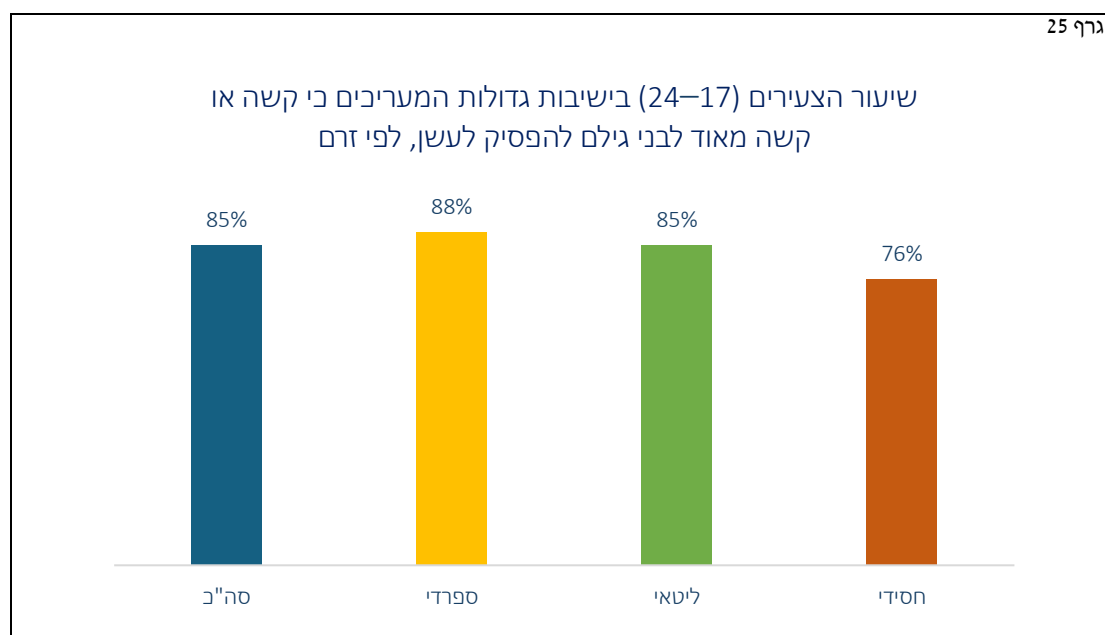
שיעור הצעירים המעשנים באופן קבוע או מדי פעם המעוניינים להפסיק לעשן

כמחצית מהצעירים המעשנים בדרך כלל (55%) מעוניינים להפסיק לעשן. בהשוואה בין הזרמים נראה ששיעור המעוניינים להפסיק לעשן בקרב צעירים מהזרם הספרדי (64%) גבוה מעט יותר משיעורו בשאר הזרמים (50%). ראו גרף 24.

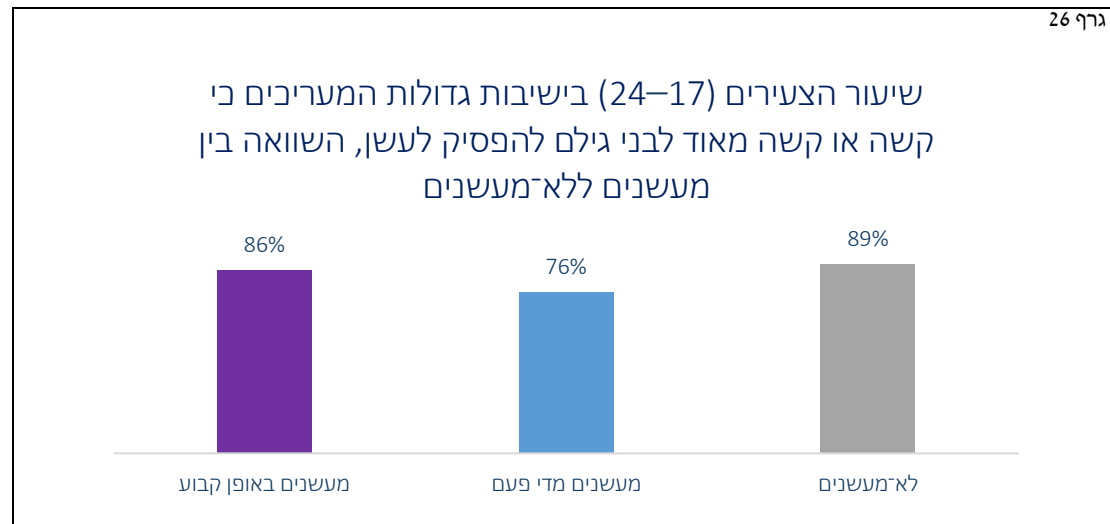
צעירים המעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן

מרבית הצעירים בכל הזרמים (85%) מעריכים כי לבני גילם קשה עד קשה מאוד להפסיק לעשן, אולם בקרב צעירים מהזרם החסידי שיעור הסבורים כך (76%) נמוך מעט משיעור הצעירים הסבורים כך בזרם הליטאי (85%) ובזרם הספרדי (88%). ראו גרף 25.

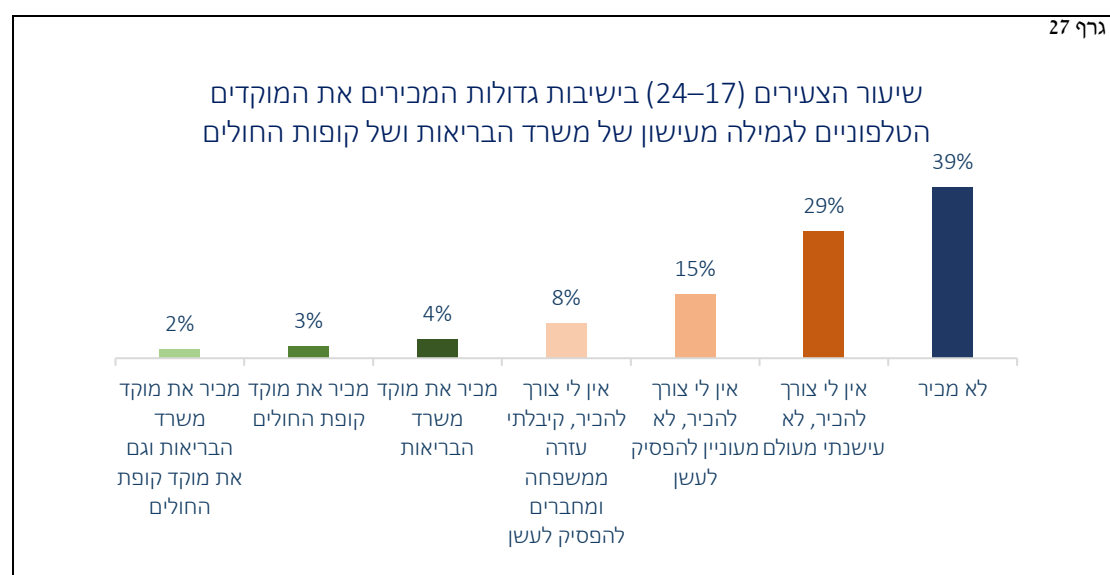
צעירים המעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן: השוואה בין מעשנים מדי פעם למעשנים באופן קבוע וללא מעשנים

השוואה שנערכה בין צעירים המעשנים באופן קבוע לצעירים המעשנים מדי פעם ולצעירים שאינם מעשנים מעלה כי צעירים המעשנים מדי פעם סבורים כי לבני גילם קשה או קשה מאוד להפסיק לעשן (76%) בשכיחות נמוכה יותר משל צעירים שאינם מעשנים (89%) ומשל צעירים המעשנים באופן קבוע (86%). ראו גרף 26.

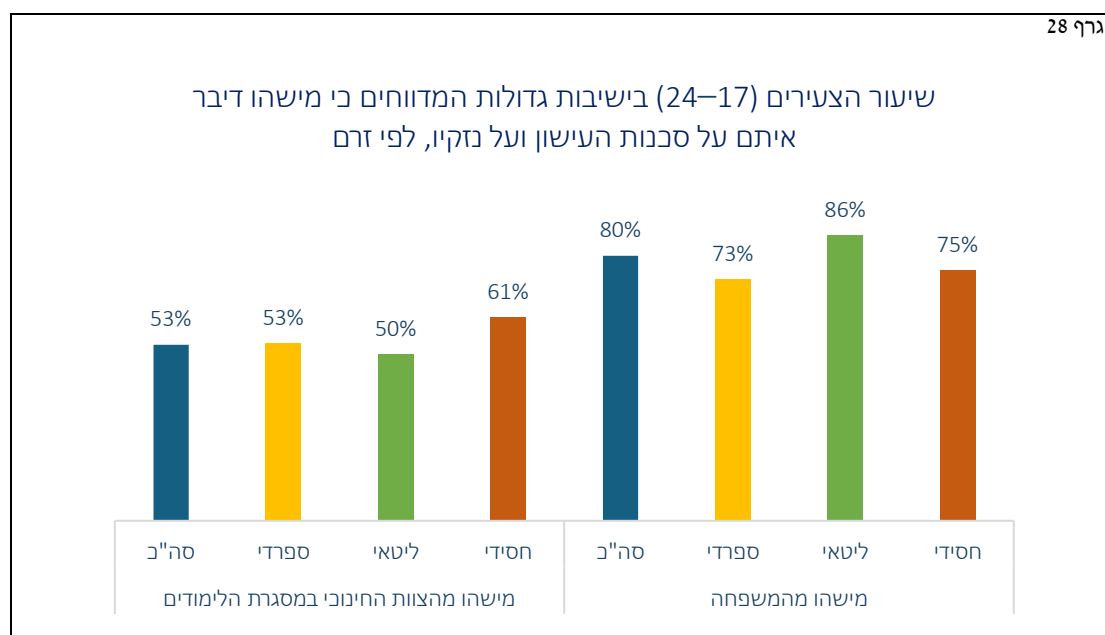
שיעור הצעירים בישיבות גדולות מכירים את המוקדים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים

39% מהצעירים השיבו שאינם מכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים, 52% השיבו כי אין להם צורך להכיר את המוקדים ממגוון סיבות (29% מכיוון שלא עישנו מעולם, 15% מכיוון שאינם מעוניינים להפסיק לעשן, ו-8% מכיוון שהמשפחה עזרה להם להפסיק לעשן), 4% השיבו שהם מכירים רק את מוקד משרד הבריאות, 3% הכירו רק את המוקד בקופת החולים שלהם, ו-2% הכירו את שני המוקדים. ראו גרף 27.

שיח מניעת

מרבית הצעירים בישיבות גדולות (80%) דיווחו כי בני משפחה שוחחו איתם על סכנות העישון ועל נזקיו, וכמחצית מהצעירים (53%) דיווחו כי צוות חינוכי במסגרת הלימודים עשה זאת. שכיחות הצעירים שדיווחו שמישהו מבני משפחתם דיבר איתם על סכנות העישון ועל נזקיו הייתה גבוהה מעט יותר בקרב צעירים בזרם הליטאי (86%) משיעורם בזרם החסידי (75%) ובזרם הספרדי (73%). בשאלה דומה על אנשי הצוות החינוכי במוסד הלימודים עלה כי בקרב הזרם החסידי שיעור הצעירים שדיווחו על כך היה גבוה יותר (61%) משיעורם בזרם הספרדי (53%) ובזרם הליטאי (50%). ראו גרף 28.

החשיפה לעישון

תדירות העישון בסביבת הצעירים בישיבות גדולות

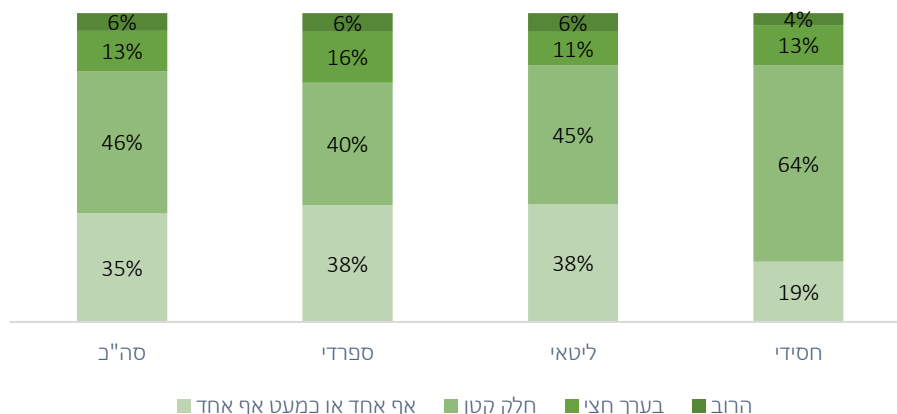
כ-84% מהצעירים בכל הזרמים דיווחו כי מעשנים בסביבתם ובנוכחותם בכל יום או כמעט בכל יום: 85% מהתלמידים בזרם החסידי, 85% מהתלמידים בזרם הליטאי ו-82% מהתלמידים בזרם הספרדי.¹²

הערכת הצעירים בנוגע לשיעור המעשנים במסגרת שהם לומדים בה

הצעירים נתבקשו להעריך כמה צעירים במוסד שלהם מעשנים; 47% מהם העריכו כי כמחצית מהצעירים במוסד מעשנים, ו-30% העריכו שרובם מעשנים. בחינה של שאלה זו בהשוואה בין הזרמים מעלה כי צעירים הלומדים בישיבה גדולה ספרדית מעריכים בשכיחות גבוהה יותר (58%) שמרבית הצעירים במוסד הלימודים שלהם מעשנים מצעירים בישיבה גדולה ליטאית (22%) ומצעירים בישיבה גדולה חסידית (12%). ראו גרף 29.

¹² על הקשר בין שכיחות החברים המעשנים לסיכוי לעשן בקרב בני נוער חרדים ראו Knishkowsky et al., 2012.

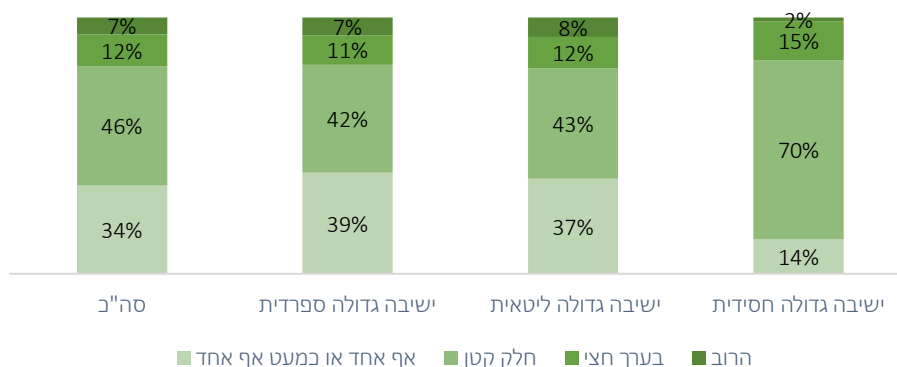
הערכת צעירים (17–24) בישיבות גדולות בנוגע למספר המעשנים במסגרת הלימודים שלהם, לפי זרם המוסד

הערכת הצעירים בנוגע לשיעור אנשי הצוות המעשנים במסגרת הלימודים שלהם

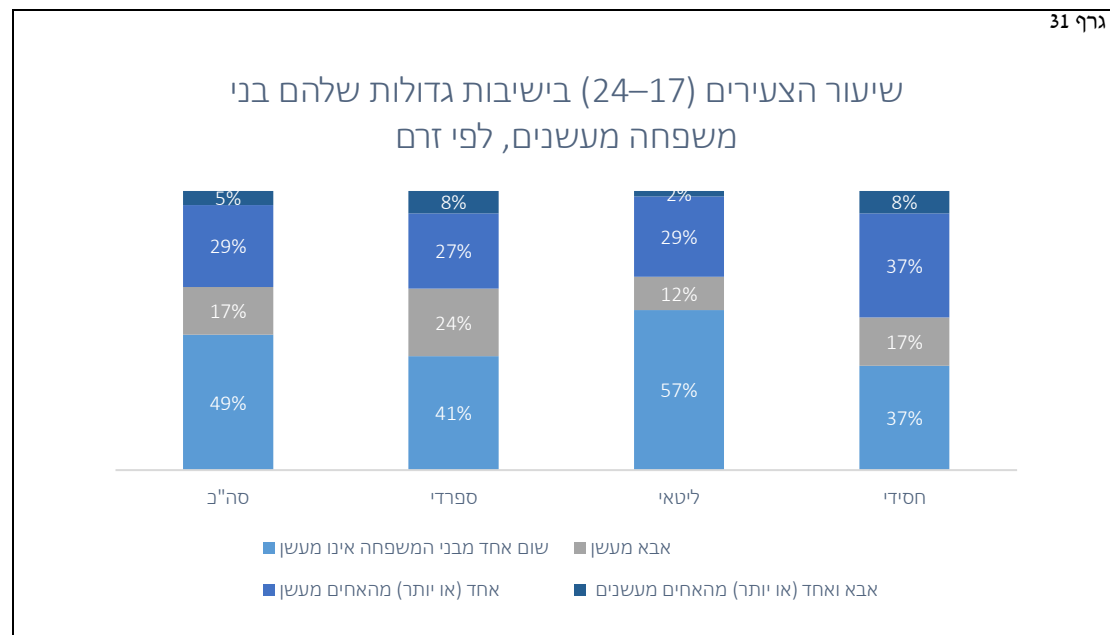
בשאלה דומה הנוגעת להערכתם את שיעור אנשי הצוות שמעשנים במוסד הלימודים שלהם העריכו 46% מהתלמידים שרק חלק קטן מאנשי הצוות מעשנים, 12% העריכו שכמחצית מהם מעשנים, ורק 7% העריכו כי רובם מעשנים. בהשוואה בין הזרמים נראה שצעירים בישיבות חסידיות מעריכים בשכיחות גבוהה יותר שחלק מאנשי הצוות במוסד הלימודים שלהם מעשנים לעומת תלמידי ישיבות ליטאיות וספרדיות, שכ-40% מהם העריכו שאף אחד או כמעט אף אחד מאנשי הצוות במוסד שהם לומדים בו אינו מעשן. ראו גרף 30.

הערכת צעירים (17–24) בישיבות גדולות בנוגע למספר אנשי הצוות המעשנים במסגרת הלימודים שלהם, לפי זרם המוסד

בני משפחה גרעינית מעשנים

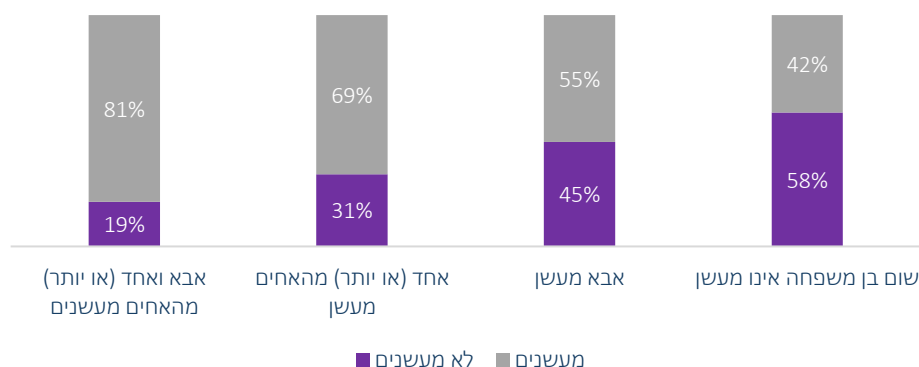
כמחצית מהצעירים (49%) דיווחו שאף אחד מבני משפחתם אינו מעשן, 17% דיווחו כי אביהם מעשן, 29% דיווחו כי אחד (או יותר) מאחיהם מעשן, ורק 5% דיווחו שגם אביהם וגם אחד (או יותר) מאחיהם מעשנים. בהשוואה בין הזרמים עולה ששיעור האבות המעשנים גבוה מעט יותר בקרב תלמידי הישיבות הספרדיות (24%) והחסידיות (17%) משיעורם בקרב תלמידי הישיבות הליטאיות (12%). לעומת זאת נראה ששיעור האחים המעשנים דומה בקרב תלמידי הישיבות הליטאיות (29%) והספרדיות (27%), וגבוה יותר בקרב תלמידי הישיבות החסידיות, ששם הוא עומד על כ-37%. ראו גרף 31.

שכיחות העישון לפי בני משפחה גרעינית מעשנים

השוואה של שכיחות העישון בקרב הצעירים לפי שכיחות בני משפחה גרעינית מעשנים מעלה שכאשר שום בן משפחה אינו מעשן, שיעור הצעירים המעשנים נמוך יותר (42%). 55% מהצעירים שאביהם מעשן מעשנים גם הם, 69% מהצעירים שאחד (או יותר) מאחיהם מעשן מעשנים גם הם, ושיעור הצעירים המעשנים עולה במיוחד אם גם אביהם וגם אחד או יותר מאחיהם מעשנים (81%). ראו גרף 32. עוד אפשר לראות בגרף ששיעור המעשנים שאחד (או יותר) מאחיהם מעשן (69%) גבוה משיעור המעשנים שלהם אב מעשן (55%).

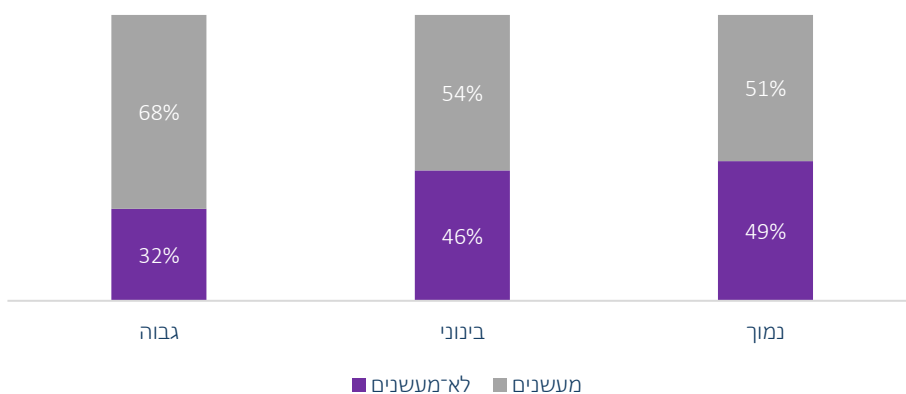
שכיחות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות,
לפי בני משפחה גרעינית מעשנים, השוואה בין מעשנים
ללא-מעשנים

שכיחות העישון בקרב צעירים לפי מצב כלכלי משפחתי (הגדרה עצמית)

לבסוף נערכה השוואה של שכיחות העישון לפי ההגדרה העצמית של הצעירים את מצבה הכלכלי של משפחתם. בחינת הממצאים מעלה שבקרב צעירים שהגדירו את מצבה הכלכלי של משפחתם גבוה נמצאה שכיחות גבוהה של מעשנים (68%), ואילו בקרב הצעירים שהגדירו את מצבה הכלכלי של משפחתם בינוני או נמוך, שיעור הצעירים המעשנים והלא-מעשנים די דומה. ראו גרף 33.¹³

שכיחות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות
לפי הגדרה עצמית של מצב כלכלי משפחתי, השוואה בין
מעשנים ללא-מעשנים

¹³ על ייחודיותו של הקשר בין מעמד סוציו-אקונומי לעישון סיגריות בחברה החרדית, בשונה מהידוע בספרות המחקר, ראו Pinchas-Mizrachi & Finkelstein, 2022.

סיכום

מרבית הצעירים בישיבות הגדולות (77%) התנסו בעישון, ושכיחות הצעירים המעשנים בדרך כלל עמדה על 56% (24% מדי פעם ו-32% באופן קבוע). ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון היה 14.96 שנים וסטיית התקן 2.47.

בשלושים הימים שקדמו לסקר השתמשו 35% מכלל הצעירים הלומדים בישיבות גדולות ביותר ממוצר עישון אחד, 16% השתמשו בשני מוצרים, 8% בשלושה מוצרים, ו-11% השתמשו בארבעה מוצרים ויותר. בחינה של מגוון מוצרי העישון מעלה שהמוצרים שצורכים בשכיחות הגבוהה ביותר צעירים הלומדים בישיבות גדולות הן סיגריות רגילות (40%) וסיגריות וייפ (39%). שכיחות הצריכה של שאר מוצרי העישון נמוכה יותר: נרגילה (22%), טבק לגלגול (14%) ואיקוס (7%).

בקרב צעירים המעשנים בדרך כלל צרכו 65% שני מוצרי עישון שונים ויותר בשלושים הימים שקדמו לסקר. מוצרי העישון שצרכו בשכיחות הגבוהה ביותר צעירים המעשנים בדרך כלל הם סיגריות רגילות (72%), ובשכיחות דומה וייפ (70%). שכיחות השימוש בנרגילה בקרב צעירים המעשנים בדרך כלל הייתה 39%, בטבק לגלגול 26%, ורק 12% עישנו איקוס.

74% מהצעירים המעשנים בדרך כלל מעשנים בכל יום או כמעט בכל יום. 36% מהם צורכים עד חמש סיגריות ביום, 28% מעשנים עד חצי חפיסה ביום, 24% דיווחו כי הם מעשנים עד חפיסה ביום, ו-11% מעשנים יותר מחפיסה ביום. 50% מהצעירים דיווחו שלא נתבקשו להציג תעודת זהות בעת קניית מוצרי העישון בחודש האחרון, ו-56% דיווחו שגם לא נשאלו לגילם.

רוב הצעירים בישיבות הגדולות (94%) סבורים שהעישון מסוכן לבריאות. 78% סבורים כך גם בנוגע לעישון וייפ, ו-70% סבורים כך בנוגע לעישון נרגילה. אשר לעישון כפוי, 81% מהצעירים בישיבות הגדולות סבורים שעישון כפוי מסוכן לבריאות, אולם רק 43% סבורים כך בנוגע לווייפ ו-46% בנוגע לנרגילה.

55% מהצעירים בישיבות הגדולות המעשנים בדרך כלל דיווחו שהם מעוניינים להפסיק לעשן. חלק גדול מהצעירים בישיבות הגדולות (85%) העריכו כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן. 39% מהצעירים בישיבות הגדולות דיווחו שאינם מכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים, 4% הכירו את מוקד משרד הבריאות, 3% הכירו את המוקד בקופת החולים שלהם, ו-2% הכירו את שני המוקדים. יתר ה-52% השיבו כי אין להם צורך להכיר את המוקדים ממגוון סיבות.

חלק ניכר מהצעירים בישיבות הגדולות (80%) דיווחו כי בני משפחה שוחחו איתם על סכנות העישון ועל נזקיו, ו-53% דיווחו כי הצוות החינוכי במסגרת הלימודים עשה זאת. כמחצית מהצעירים בישיבות הגדולות (47%) העריכו שכמחצית מהצעירים במוסד שלהם מעשנים, ו-30% העריכו שרובם מעשנים. 12% מהצעירים בישיבות הגדולות העריכו שכמחצית מאנשי הצוות במוסד שלהם מעשנים, ורק 7% העריכו כי רובם מעשנים.

49% מהצעירים דיווחו שאף אחד מבני משפחתם אינו מעשן, 17% דיווחו כי אביהם מעשן, 29% דיווחו כי אחד (או יותר) מאחיהם מעשן, ורק 5% דיווחו שגם אביהם וגם אחד (או יותר) מאחיהם מעשנים. בקרב צעירים שאיש מבני משפחתם אינו מעשן עמדה שכיחות העישון על 42%, שכיחות העישון בקרב צעירים שלהם אב מעשן עמדה על 55%, ואילו בקרב צעירים שאחד (או יותר) מאחיהם מעשנים, עמדה שכיחות המעשנים על 70%. השכיחות הגבוהה ביותר נמצאה בקרב צעירים שגם אביהם וגם אחד (או יותר) מאחיהם מעשנים: 81%. בקרב צעירים שהגדירו את המצב הכלכלי

של משפחתם נמוך עמדה שכיחות המעשנים על 51%, בקרב מי שהגדירו אותו בינוני עמדה שכיחות המעשנים על 54%, ובקרב מי שהגדירו אותו גבוה עמדה שכיחות המעשנים על כ-70%.

רשימת גרפים וטבלאות

גרפים

- גרף 1:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) שהתנסו אי פעם בעישון
- גרף 2:** שיעור התלמידים המעשנים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), על פי תדירות העישון
- גרף 3:** מספר מוצרי העישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), על פי מוסד לימודים
- גרף 4:** מספר מוצרי העישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים תלמידים המעשנים באופן קבוע או מדי פעם בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), על פי מוסד לימודים
- גרף 5:** מוצרי העישון שצרכו תלמידים (12–18) בשלושים הימים האחרונים, על פי מוסד לימודים (שאלה רב־ברירתית)
- גרף 6:** מוצרי עישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים תלמידים (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי מוסד לימודים (שאלה רב־ברירתית)
- גרף 7:** שכיחות העישון בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), לפי הגדרה עצמית של מצב כלכלי משפחתי
- גרף 8:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המסכימים או מסכימים מאוד שעישון ועישון פסיבי מסוכנים לבריאות, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים
- גרף 9:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המסכימים או מסכימים מאוד שעישון ועישון פסיבי מסוכנים לבריאות, על פי מוסד לימודים
- גרף 10:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18) המכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים
- גרף 11:** שכיחות העישון בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (12–18), לפי בן משפחה מעשן
- גרף 12:** שיעור הצעירים בישיבות גדולות (17–24) שהתנסו אי פעם בעישון, לפי זרם
- גרף 13:** שיעור הצעירים בישיבות גדולות (17–24) המעשנים מדי פעם או באופן קבוע
- גרף 14:** מספר מוצרי העישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים צעירים (17–24) בישיבות גדולות, לפי זרם
- גרף 15:** מספר מוצרי העישון שהשתמשו בהם בשלושים הימים האחרונים צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם
- גרף 16:** מוצרי עישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים צעירים (17–24) בישיבות גדולות, לפי זרם (שאלה רב־ברירתית)
- גרף 17:** מוצרי העישון שצרכו בשלושים הימים האחרונים צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם (שאלה רב־ברירתית)
- גרף 18:** מוצר העישון שצורכים בדרך כלל צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם
- גרף 19:** תדירות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם

- גרף 20:** מספר הסיגריות שמעשנים ביום בדרך כלל צעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, לפי זרם
- גרף 21:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם שלא נשאלו לגילם ולא נתבקשו להציג תעודת זהות בעת קניית סיגריות בשלושים הימים האחרונים
- גרף 22:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המסכימים או מסכימים מאוד שעישון ועישון כפוי מסוכנים לבריאות, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים
- גרף 23:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המסכימים או מסכימים מאוד שעישון ועישון כפוי מסוכנים לבריאות, לפי זרם
- גרף 24:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המעשנים באופן קבוע או מדי פעם ומעוניינים להפסיק לעשן, לפי זרם
- גרף 25:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המעריכים כי קשה או קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים
- גרף 26:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המעריכים כי קשה או קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים
- גרף 27:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המכירים את המוקדים הטלפוניים לגמילה מעישון של משרד הבריאות ושל קופות החולים
- גרף 28:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות המדווחים כי מישחו דיבר איתם על סכנות העישון ועל נזקיו, לפי זרם
- גרף 29:** הערכת צעירים (17–24) בישיבות גדולות בנוגע למספר המעשנים במסגרת הלימודים שלהם, לפי זרם המוסד
- גרף 30:** הערכת צעירים (17–24) בישיבות גדולות בנוגע למספר אנשי הצוות המעשנים במסגרת הלימודים שלהם, לפי זרם המוסד
- גרף 31:** שיעור הצעירים (17–24) בישיבות גדולות שלהם בני משפחה מעשנים, לפי זרם
- גרף 32:** שכיחות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות לפי בני משפחה גרעינית מעשנים, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים
- גרף 33:** שכיחות העישון בקרב צעירים (17–24) בישיבות גדולות לפי הגדרה עצמית של מצב כלכלי משפחתי, השוואה בין מעשנים ללא מעשנים

טבלאות

- טבלה 1:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסר (12–18) המעשנים באופן קבוע ומדי פעם, ושיעור התלמידים שהתנסו בעישון, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים
- טבלה 2:** גיל ההתנסות הראשונה בעישון של תלמידים בישיבות תיכוניות ובתיכונים לנוער חרדי נוסר (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים)
- טבלה 3:** מוצרי העישון שצרכו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסר (12–18) בשלושים הימים האחרונים, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים (שאלה רב־ברירתית)
- טבלה 4:** מוצרי העישון שצרכו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסר (12–18) בשלושים הימים האחרונים בקרב המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים (שאלה רב־ברירתית)
- טבלה 5:** מוצר העישון שצורכים בדרך כלל תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נוסר (12–18) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל

- טבלה 6:** מוצר העישון שצורכים בדרך כלל תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי מוסד לימודים
- טבלה 7:** שיעור המעשנים יותר מפעמיים בשבוע בקרב תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים
- טבלה 8:** מספר הסיגריות (או מספר שאיפות וייפ) שעישנו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי מוסד לימודים
- טבלה 9:** מספר הסיגריות (או מספר שאיפות וייפ) שעישנו תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם, על פי מוסד לימודים
- טבלה 10:** עמדות של תלמידים מעשנים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) כלפי מידת המסוכנות של עישון ושל עישון כפוי. שיעור המשיבים "מסכים" או "מאוד מסכים", לפי קבוצות גיל ומוסד לימודים
- טבלה 11:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) המעשנים באופן קבוע או מדי פעם ומעוניינים להפסיק לעשן, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים
- טבלה 12:** שיעור התלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר המעריכים כי קשה עד קשה מאוד לבני גילם להפסיק לעשן, על פי קבוצת גיל ומוסד לימודים
- טבלה 13:** דיבור על סכנות העישון ונזקיו של תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) עם בן משפחה ועם הצוות החינוכי. שיעור המשיבים "כן", לפי קבוצות גיל ומוסד לימודים
- טבלה 14:** הערכת תלמידים בישיבות תיכוניות חרדיות ובתיכונים לנוער חרדי נושר (18–12) בנוגע לתדירות העישון בסביבתם, שיעור התלמידים ואנשי הצוות המעשנים במוסד הלימודים שלהם ושיעור בני משפחה מעשנים, לפי מוסד לימודים
- טבלה 15:** ממוצע גיל ההתנסות הראשונה בעישון בקרב צעירים הלומדים בישיבות גדולות, לפי זרם (לא כולל התנסות ראשונה בחג הפורים)

מקורות

גונן ע', כהן, ב', טבילה, ב' והיון, א'. (2018). ישיבות תיכוניות חרדיות: תיאור וניתוח מצב. ירושלים: מכון ירושלים למחקרי מדיניות.

מלחי, א'. (2020). חנך לנער על פי דרכו: מסגרות חינוך חלופיות לנערים חרדים. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). Health Effects of Cigarette Smoking.

Guzmen-Carmeli, S., Weizman, R., & Friedman, T. (2024). A permissible sin: Perceptions of smoking among Haredi men in Israel. *Journal of Religion and Health*, 63, 2559–2580.

Knishkowsky, B., Verbov, G., Amitai, Y., Stein-Zamir, C., & Rosen, L. (2012). Reaching Jewish ultra-orthodox adolescents: Results from a targeted smoking prevention trial. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 24(2), 173-179.

Lariscy, J. T. (2019). Smoking-attributable mortality by cause of death in the United States: An indirect approach. *SSM-Population Health*, 7(100349), 1–9.

Pinchas-Mizrachi, R., & Finkelstein, A. (2022). A comparative analysis of smoking rates by sex and socioeconomic status among ultra-orthodox city residents and non-ultra-orthodox city residents in Israel. *Contemporary Jewry*, 42(3), 451-471.